

На основу члана 22 Статута Брчко дистрикта БиХ – пречишћени текст („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ број 2/10), Скупштина Брчко дистрикта БиХ на 54. редовној сједници одржаној 10. новембра 2011. године, усваја

ЗАКОН
О ЗАШТИТИ И ПОСТУПАЊУ СА ДЈЕЦОМ
И МАЛОЉЕТНИЦИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ БРЧКО
ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1
(Предмет и примјена закона)

Овим законом се утврђују посебна правила поступања према дјечи која се налазе у сукобу са законом, млађим пунољетним лицима и дјечи која су жртве или свједоци по којима су дужни да поступају судови, тужилаштва, укључујући овлашћена службена лица, органи старатељства, породице, школе, институције на свим нивоима друштвене заједнице, као и други учесници укључени у кривичну процедуру на начин којим се без дискриминације унапређује осјећање достојанства и личне вриједности дјетета, узима у обзир узраст дјетета, најбољи интереси дјетета, његово право на живот, опстанак и развој, омогућава да дијете у складу са узрастом и зрелошћу изрази своје мишљење по свим питањима која се на њега односе, при чему сва залагања треба да воде рехабилитацији и социјалној реинтеграцији дјетета и његовом преузимању конструктивне улоге у друштву.

Члан 2
(Дефиниција дјетета и примјена кривичних санкција)

(1) Дијете је, у складу са овим законом, свако лице које није навршило осамнаест (18) година живота.

(2) Према дјетету које у вријеме извршења кривичног дјела није навршило четрнаест (14) година (у даљем тексту: дијете) не могу се изрећи кривичне санкције нити примјенити друге мјере предвиђене овим законом.

(3) Малољетник је дијете које је у вријеме извршења кривичног дјела навршило четрнаест (14) година, а није навршило осамнаест (18) година живота (у даљем тексту: малољетник) и према коме се могу изрећи кривичне санкције и друге мјере предвиђене овим законом.

Члан 3
(Узраст малољетника у сврху овог закона)

(1) Млађи малољетник је малољетник који је у вријеме извршења кривичног дјела навршио четрнаест (14), а није навршио шеснаест (16) година живота.

(2) Старији малољетник је малољетник који је у вријеме извршења кривичног дјела навршио шеснаест (16), а није навршио осамнаест (18) година живота.

(3) Млађе пунољетно лице је лице које је у вријеме извршења кривичног дјела навршило осамнаест (18), а није навршило двадесет једну (21) годину живота.

Члан 4 (Недискриминација)

Према малољетницима и млађим пунољетним лицима у свим фазама поступка поступа се на исти начин без обзира на: расу, боју коже, пол, језик, вјероисповијест, политичко или друго увјерење, национално, етничко или социјално поријекло, имовинско стање, статус стечен рођењем или други статус малољетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца, као и друге облике различитости.

Члан 5 (Минимална права малољетника у поступку)

Малољетнику припадају минимална права која се поштују у свим фазама кривичног поступка и она се односе на право малољетника да му се јасно каже због чега се оптужује, да се сматра невиним док се не докаже супротно, да се брани ћутањем, да му се признање не изнуђује силом, право на правну помоћ адвоката, право на присуство родитеља или стараоца, право на спровођење поступка „без одлагања“, право да унакрсно испитује свједоке супротне странке и позове и саслуша властите свједоке под једнаким условима и право на дјелотворан правни лијек.

Члан 6 (Језик и писмо)

Уколико малољетник не познаје језик и писмо на ком се води кривични поступак, суд му одређује тумача. Разумљивост језика подразумијева и употребу терминологије прилагођене узрасту и степену развијености дјетета.

Члан 7 (Заштита приватности)

Право на приватност малољетног учиниоца кривичног дјела поштује се у свим фазама поступка, тако да се у медијима неће објавити име и други подаци који откривају идентитет малољетника.

Члан 8 (Преусмјеравање од редовног поступка)

Обавеза је тужиоца за малољетнике (у даљем тексту: тужилац) и судије за малољетнике (у даљем тексту: судија) да, у складу с принципима и правилима прописаним законом и подзаконским актима, не прибјегавају вођењу формалног кривичног поступка, него да случај малољетног учиниоца кривичног дјела ријеше примјеном васпитних препорука.

Члан 9 (Принцип сразмјерности)

Потенцирајући добробит малољетника који се налази у сукобу са законом, овај закон прописује могућност избора и примјене законом предвиђене санкције и мјера које су прилагођене личним својствима, средини и приликама у којима малољетник живи и у сразмјери са околностима и тежином учињеног кривичног дјела и уважавањем права лица оштећеног кривичним дјелом.

Члан 10 **(Садржај закона)**

(1) Овај закон садржи одредбе које се примјењују према малољетним учиниоцима кривичних дјела које се односе на материјално кривично право, одредбе о органима који га примјењују, кривични поступак и извршење кривичних санкција, као и одредбе о кривичноправној заштити дјецe на чију штету је извршено кривично дјело.

(2) Одредбе овог закона примјењују се и на пунољетна лица када им се суди за кривична дјела која су учинила као малољетници, а испуњени су услови које предвиђа овај закон, као и на лица која су кривично дјело учинила као млађа пунољетна лица.

Члан 11 **(Сходна примјена одредаба других закона)**

Одредбе Кривичног закона Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“ бројеви 10/03 и 6/05) (у даљем тексту: Кривични закон), Закона о кривичном поступку Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, бројеви **10/03, 48/04, 6/05, 14/07, 21/07, 2/08 и 17/09**), закона којим се уређује извршење кривичних санкција и други општи прописи примјењују се ако овим законом није другачије прописано.

Члан 12 **(Основни појмови)**

Осим ако овим законом није другачије одређено, поједини изрази употријебљени у овом закону имају следеће значење:

а) „посебна правила“ се односе на уређење система малољетничког правосуђа који чине бројне компоненте: лица која су у њега укључена, начин на који раде, процедуре, објекти итд. Аспекти спровођења малољетничког правосуђа односе се и на начин на који полицијски орган дјецу лишава слободе; како се дјеца испитују; начин поступања тужилаца, судија и бранилаца; начин на који судије доносе и изричу санкције и друге мјере; начин на који особље у институцијама спроводи третман, смјештај, образовање, рекреативне и безбједносне услове у институцијама, као и програме рехабилитације и реинтеграције. Израз „малољетничко правосуђе“ означава правосудни систем успостављен за дјецу за коју постоје основи сумње да су учинила неко кривично дјело и на општи начин дефинише заштиту и промовише права дјетета на праведан третман;

б) „малољетник“ је дијете или млада особа с којим се према важећим правним системима, сходно учињеном дјелу, може поступати на начин који се разликује од начина поступања са одраслим лицима;

в) „млађе пунољетно лице“ је лице које је навршило осамнаест (18), а није навршило двадесет једну (21) годину живота и чији развој није на том нивоу да би се могло сматрати пунољетним лицем;

д) „дјеца у сукобу са законом“ је термин који показује да су дјеца у контакту са кривичноправним системом због тога што су осумњичена, оптужена или осуђена за кривично дјело; „млади у сукобу са законом“ је алтернативни термин којим могу бити обухваћена и млађа пунољетна лица, јер ријеч: „млади“ нема јасно одређену старосну границу;

е) „малољетни учинилац кривичног дјела, малољетник у сукобу са законом и малољетни преступник“ су изрази који се односе на малољетника без обзира на то да ли је он осумњичен, оптужен или осуђен за кривично дјело;

ф) „тужилац за малољетнике“ је тужилац који посједује афинитет за рад са дјецом и специјална знања о правима дјетета и преступништву младих, као и друга знања и вјештине које га чине компетентним за рад на случајевима малољетничког преступништва;

g) „судија за малољетнике“ је судија који посједује афинитет за рад са дјецом и специјална знања из области права дјетета и преступништва младих, као и друга знања и вјештине које га чине компетентним за рад на случајевима малољетничког преступништва;

h) „стручни савјетници“ суда и тужилаштва су социјални педагози – дефектолози, социјални радници, специјални педагози – дефектолози и психолози који имају активну улогу у предметима малољетничког преступништва: дају стручно мишљење, прикупљају потребне податке, воде евиденције и обављају и друге послове по налогу тужиоца или судије;

i) „орган старатељства“ је центар за социјални рад, а гдје нема центра за социјални рад, одговарајућа општинска служба социјалне заштите која има иста права и дужности према дјечи у сукобу са законом и спречавању друштвено неприхватљивог понашања;

j) „центар за социјални рад“ је орган старатељства и социјалне заштите;

k) „социјална анамнеза“ представља налаз и мишљење које социјални радник доставља на захтјев тужиоца или судије и она садржи податке о идентитету и личности малољетника, разлоге због којих је дошло до прикупљања података, анализу прикупљених података, податке о породици, социјалну дијагнозу и прогнозу, као и предлог мјера које треба предузети;

l) „физички развој“ појединца означава степен усклађености висине, тежине и других физичко-физиолошких карактеристика појединца са утврђеним нормама за циљани узраст;

lj) „ментални развој“ се односи на промјене у менталном функционисању од оживљавања фетуса до смрти јединке или неки дио тих промјена. Ментални развој посљедица је учења и сазријевања, с тим што на ранијим узрастима преовладава сазријевање, а на старијим учење;

m) „когнитивни развој“ подразумијева психички процес којим личност постаје свјесна чињеница из своје спољашње и дјелимично унутрашње стварности. Одвија се кроз перципирање, пажњу, расуђивање, меморисање и репродукцију опаженог;

n) „осјетљива група дјече“ подразумијева дјецу којој треба обезбиједити посебан третман, активности и мјере заштите, као што су дјеча у сукобу са законом, бескућници, дјеча без родитеља, дјеча са посебним потребама, дјеча припадника мањина, имиграната итд.;

nj) „васпитне препоруке“ представљају облик алтернативних мјера које тужиоци или судије, на основу принципа опортунитета, примјењују према малољетном учиниоцу кривичног дјела, вршећи тако скретање (диверзију) са уобичајеног кривичног поступка;

o) „медијација“ је процес посредовања у коме неутрално треће лице (медијатор) помаже жртви и учиниоцу кривичног дјела да кроз комуникацију постигну обострано прихватљиво рјешење спора;

p) „лишење слободе“ је облик затварања или притварања или смјештаја у јавну или приватну затворену институцију наредбом суда, управног или другог органа власти, лица које је млађе од осамнаест (18) година. У овом смислу, лишењем слободе сматра се и смјештај малољетног учиниоца кривичног дјела у здравствену или социјалну установу;

г) „припремни поступак“ обухвата активности предузете од стране тужиоца или овлашћеног службеног лица у складу са овим законом, укључујући прикупљање и чување изјава и доказа;

s) „прихватилиште за дјецу и малољетнике“ је установа социјалне заштите чији је основни задатак прихват, привремено збрињавање и опсервација, а у коју малољетни учинилац кривичног дјела може бити смјештен по одлуци суда умјесто притвора;

š) „ресоцијализација“ означава процес који подразумијева предузимање систематске, планске и организоване активности друштва са циљем оспособљавања малољетника да убудуће поштује друштвене норме и правила како више не би долазио у сукоб са законом и како би постао користан члан друштвене заједнице;

t) „рехабилитација“ означава престанак свих негативних, штетних дејстава која наступају у вези и као посљедица кривичне одлуке односно осуде, тако да се малољетнику омогућава потпуна реинтеграција и повратак у друштво и

у) „реинтеграција“ означава потпуно укључивање малољетника у живот као пуноправног, равноправног члана друштвене заједнице тако да ужива статус неосуђиваности, а тиме и сва права као други пуноправни грађани. Кривично дјело малољетника се заборавља, а у службеној евиденцији се не спомиње његов судски третман и осуђиваност.

II. ОРГАНИ У ПОСТУПКУ ПРЕМА МАЛОЉЕТНИЦИМА

Члан 13 (Општа одредба)

У кривичним предметима малољетника поступак воде судови одређени овим законом.

Члан 14 (Узраст учиниоца)

Надлежност суда за суђење малољетнику и млађем пунољетном лицу престаје с навршеном двадесет трећом (23) годином живота.

Члан 15 (Стварна надлежност)

(1) За сва кривична дјела учињена од стране малољетника надлежан је да одлучује Основни суд Брчко дистрикта БиХ.

(2) Суд другог степена надлежан је да одлучује о жалбама против одлуке Основног суда Брчко дистрикта БиХ.

(3) Трећестепено вијеће Апелационог суда Брчко дистрикта БиХ од три судије суди у случају предвиђеном чланом 118 овог закона.

Члан 16 (Судија за малољетнике и вијеће за малољетнике)

(1) У Основном суду Брчко дистрикта БиХ формира се одјељење за малољетнике које се састоји од једног или више судија и стручних савјетника.

(2) У судовима првог и другог степена формира се вијеће за малољетнике састављено од три судије.

Члан 17 (Састав суда)

(1) У првом степену за кривична дјела учињена у вријеме малољетства, без обзира на прописану казну, суди судија као појединац.

(2) Када Апелациони суд одлучује у другом степену, вијеће за малољетнике састављено је од троје судија, одређених распоредом послова у том суду, који имају посебна знања из области права дјетета и преступништва младих (у даљем тексту: посебна знања).

(3) Вијеће састављено од троје судија који имају посебна знања, доносе одлуке изван сједнице или главног претреса када је то одређено овим законом или прописано одредбама Закона о кривичном поступку.

(4) Ако није могуће у потпуности саставити вијеће троје судија са посебним знањем из члана 18 овог закона, обезбиједиће се да најмање један судија има посебна знања, а који ће истовремено бити предсједник вијећа за малољетнике.

(5) Састав вијећа за малољетнике, по правилу, чине судије које нису истог пола.

Члан 18 (Посебна знања)

Судија и тужилац морају имати изражену склоност за васпитање, потребе и интересе младих и посебна знања.

Члан 19
(Одјелјење за малољетнике при Тужилаштву и Полицији)

- (1) У Тужилаштву се формира одјелјење које се састоји од једног или више тужилаца и једног или више стручних савјетника.
- (2) У Полицији Брчко дистрикта БиХ формира се одјелјење за малољетнике, које се састоји од једног или више полицијских службеника и једног или више стручних савјетника.

Члан 20
(Постављање на одређени период и распоређивање послова)

- (1) Судију поставља на вријеме од пет година општа сједница суда, а тужиоца на вријеме од пет година – колегијум тужилаца. Након истека пет година, судија, односно тужилац, може бити поново постављен на исту функцију.
- (2) Судије које суде у вијећу за малољетнике одређују се годишњим распоредом послова и уз узимање у обзир заинтересованости и склоности.

Члан 21
(Стручни савјетници)

(1) Судови и тужилаштва, у правилу, имају стручне савјетнике: социјалне педагоге – дефектологе, специјалне педагоге – дефектологе, педагоге, педагоге – психологе, социјалне раднике и психологе.

(2) Стручни савјетник тужилаштва може у току припремног поступка прикупљати податке који се тичу личности малољетника; прикупљати податке и давати мишљење тужиоцу за доношење одлуке о цјелисходности покретања поступка; прикупљати податке који се односе на примјену васпитних препорука; давати мишљење о потреби предузимања мјера смјештаја малољетника у прихватилиште и предузимања других мјера за обезбјеђење присуства малољетника током поступка; обилазити притворене малољетнике и тужиоцу подносити извјештаје и, ако је потребно, предлагати предузимање потребних мјера; давати мишљење о оправданости примјене конкретних васпитних препорука, васпитних мјера и мјера безбједности и њиховој замјени другим мјерама или обустави поступка; водити евиденције и прикупљати статистичке и друге податке и мишљења по налогу и захтјеву тужиоца.

(3) Стручни савјетник суда може у току поступка прикупљати податке потребне за доношење одлуке о примјени васпитних препорука; прикупљати податке који се односе на примјену васпитних препорука; давати мишљење о потреби смјештаја малољетника у прихватилиште и предузимања других мјера за обезбјеђење присуства малољетника током поступка; обилазити притворене малољетнике и судији подносити извјештаје и, ако је потребно, предложити предузимање потребних мјера; присуствовати сједници или главном претресу и давати стручно мишљење о потреби предузимања одређених мјера према дједи која су жртве или свједоци учињеног кривичног дјела; водити евиденције и прикупљати статистичке и друге податке по налогу и захтјеву судије и давати мишљење о другим питањима када постоји сагласност странака и браниоца или суд оцијени да је то неопходно.

(4) Стручни савјетник тужилаштва или суда прикупља податке из ставова 2 и 3 овог члана у сарадњи са надлежним органом старатељства, а по потреби може обавјештења прикупљати директно од родитеља, односно стараоца или усвојиоца малољетника, установа, других лица, а када је неопходно и од малољетника.

(5) Тужилац у току припремног поступка и суд током поступка могу одлучити да стручни савјетник присуствује радњама које се предузимају у присутности малољетног учиниоца кривичног дјела, а нарочито током његовог испитивања. Суд одређује присуство стручног савјетника у складу с чланом 184 овог закона када се у кривичним поступцима врши испитивање дједи и малољетника на чију штету је учињено кривично дјело или су били свједоци учињеног дјела.

(6) Уколико тужилаштва или судови немају стручне савјетнике, судија и тужилац ће затражити да податке из ставова 2 и 3 овог члана прикупе стручна лица органа старатељства, а

у сврху испитивања дјете и малољетника могу ангажовати стручно лице (социјалне педагоге – дефектологе, социјалне раднике и психологе) из других одговарајућих установа.

III. МЈЕРЕ, ВАСПИТНЕ ПРЕПОРУКЕ И КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ ПРЕМА МАЛОЉЕТНИКУ

1. Мјера упозорења и васпитне препоруке

Члан 22 (Полицијско упозорење)

(1) Према малољетном учиниоцу кривичног дјела може се изрећи полицијско упозорење за кривична дјела за која је прописана новчана казна или казна затвора до једне године, ако су испуњени услови из члана 88 овог закона и ако је то сразмјерно околностима и тежини учињеног кривичног дјела у складу с чланом 9 овог закона.

(2) Полицијско упозорење се може изрећи под сљедећим условима:

- a) да малољетник признаје кривично дјело;
- b) да је признање дато слободно и добровољно;
- c) да постоји довољно доказа да је малољетник учинио кривично дјело и
- d) да према малољетнику није раније изрицано полицијско упозорење, примијењена васпитна препорука или изрицана кривична санкција.

(3) Полицијско упозорење изриче овлашћено службено лице с посебним знањима уз одобрење тужиоца.

(4) Сврха изрицања полицијског упозорења одређена је чланом 25 овог закона.

Члан 23 (Евиденција изречених мјера)

Полицијски органи воде евиденцију изречених мјера упозорења која нема карактер кривичне евиденције о осуђиваности малољетника и не могу се употријебити на било који начин који би штетио малољетнику.

Члан 24 (Услови примјене васпитних препорука)

(1) Према малољетном учиниоцу кривичног дјела могу се примијенити васпитне препоруке за кривична дјела за која је прописана новчана казна или казна затвора до три године, а за кривична дјела за која је прописана казна тежа од три године – ако су испуњени услови из члана 89 става 1 овог закона и ако је то сразмјерно околностима и тежини учињеног кривичног дјела у складу с чланом 9 овог закона.

(2) Васпитне препоруке могу се примијенити уз услов:

- a) да малољетник признаје кривично дјело;
- b) да је признање дато слободно и добровољно;
- c) да постоји довољно доказа да је малољетник учинио кривично дјело;
- d) да малољетник у писаној форми изражава спремност за помирење са оштећеним;
- e) да малољетник у писаној форми да престанак за примјену васпитне препоруке, а млађи малољетник и уз престанак родитеља или стараоца и
- f) да у писаној форми престанак да и оштећени у случају када се то по закону захтијева.

Члан 25
(Сврха васпитних препорука)

Васпитне препоруке имају сврху:

- a) да се не покреће кривични поступак према малољетнику и
- b) да се примјеном васпитних препорука утиче на правилан развој малољетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дјела.

Члан 26
(Врсте васпитних препорука)

- (1) Васпитне препоруке су:
  - a) лично извињење оштећеном;
  - b) накнада штете оштећеном;
  - c) редовно похађање школе или редовно одлажење на посао;
  - d) укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја;
  - e) лијечење у одговарајућој здравственој установи (болничко или амбулантно) и
  - f) укључивање у појединачни или групни третман васпитних, образовних, психолошких и других савјетовалишта.

(2) Тужилац или судија може за конкретни случај да одреди примјену једне или више васпитних препорука из става 1 овог члана.

(3) Приликом примјене васпитне препоруке из става 1 тачака а) и б) овог закона, поред малољетника, свој пристанак у писаној форми даје и лице оштећено кривичним дјелом. У овом случају посредовање (медијацију) врши службено лице органа старатељства оспособљено за спровођење поступка посредовања, праћења и извјештавања.

(4) Ако у оквиру надлежног органа старатељства нема лица оспособљеног за спровођење поступка посредовања (медијације), тужилац или судија може одредити да поступак посредовања између малољетника и оштећеног спроведе организација овлашћена за спровођење медијације.

(5) Ако поступак медијације спроводи организација из става 4 овог члана, службено лице органа старатељства је обавезно да прати процес медијације и о постигнутом споразуму и његовој примјени обавјештава тужилаштво, односно суд.

(6) У случајевима из става 1 тачака а) и б) овог члана примјењују се одредбе Закона о поступку медијације („Службени гласник БиХ“ број 37/04).

Члан 27
(Избор васпитних препорука)

(1) При избору васпитних препорука тужилац или судија узимају у обзир мишљење и свеукупне интересе малољетника, као и интересе оштећеног, водећи рачуна да се примјеном васпитних препорука не омета редовно школовање или рад малољетника.

(2) Васпитне препоруке могу трајати најдуже једну годину и изричу се на пуне часове, дане и мјесеце.

(3) Васпитне препоруке се могу током њиховог трајања замијенити другом васпитном препоруком или укинути.

(4) Избор и примјењивање васпитних препорука врши се у сарадњи са родитељима, усвојоцем или староцем малољетника и надлежним органом старатељства. Малољетнику се омогућава савјетовање и с браниоцем.

Члан 28
(Евиденција васпитних препорука)

Евиденције о изреченим васпитним препорукама које воде тужилаштва и судови немају карактер казнене евиденције о осуђиваности малољетника и не могу се употријебити на било који начин који би штетио малољетнику.

2. Кривичне санкције према малољетницима

Члан 29
(Поступност у изрицању кривичних санкција)

Ако није поступано по принципу опортунитета и нису примијењене васпитне препоруке, у складу с чланом 9 овог закона, предност у изрицању васпитних мјера увијек ће имати мјере упозорења, затим мјере појачаног надзора, заводске мјере и казна малољетничког затвора.

Члан 30
(Врсте санкција и њихова примјена)

(1) Малољетницима се за учињена кривична дјела могу изрећи васпитне мјере, казна малољетничког затвора и мјере безбједности.

(2) Према млађем малољетнику могу се изрећи само васпитне мјере, а према старијем малољетнику, осим васпитних мјера, изузетно се може изрећи казна малољетничког затвора.

(3) Под условима из чланова 61 и 62 овог закона малољетнику се могу изрећи мјере безбједности.

(4) Малољетнику се не може изрећи условна осуда.

Члан 31
(Сврха васпитних мјера и казне малољетничког затвора)

(1) У оквиру опште сврхе кривичних санкција, сврха кривичних санкција према малољетницима је да се пружањем заштите, бриге, помоћи и надзора, као и обезбјеђењем општег и стручног оспособљавања утиче на развој и јачање личне одговорности малољетника, обезбиједи васпитање и правилан развој његове личности, како би се обезбиједило поновно укључивање малољетника у друштвену заједницу.

(2) Сврха малољетничког затвора је и вршење појачаног утицаја на малољетног учиниоца кривичног дјела да убудуће не врши кривична дјела, као и на друге малољетнике да не врше кривична дјела.

3. Васпитне мјере

Члан 32
(Врсте васпитних мјера)

(1) Васпитне мјере су:

а) мјере упозорења и усмјеравања: судски укор, посебне обавезе и упућивање у васпитни центар;

б) мјере појачаног надзора: појачани надзор од стране родитеља, усвојиоца или стараоца; појачани надзор у другој породици и појачани надзор надлежног органа социјалног старања и

с) заводске мјере: упућивање у васпитну установу, упућивање у васпитно-поправни дом и упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање.

(2) Мјере упозорења и усмјеравања изричу се када је потребно и довољно таквим мјерама утицати на личност и понашање малолетника.

(3) Мјере појачаног надзора изричу се када за васпитање и развој малолетника треба предузети трајније мјере васпитања и преваспитања, уз одговарајући стручни надзор и помоћ, а није потребно потпуно одвајање малолетника из дотадашње средине.

(4) Заводске мјере изричу се малолетнику према коме треба предузети трајније и интензивније мјере васпитања или лијечења, уз његово потпуно одвајање из дотадашње средине. Заводске мјере примјењују се као посљедње средство и смију трајати у границама одређеним овим законом само колико је потребно да би се остварила сврха васпитних мјера.

Члан 33 **(Избор васпитне мјере)**

При избору васпитне мјере суд узима у обзир узраст и зрелост малолетника, друга својства његове личности и степен поремећаја у друштвеном понашању, његове склоности, тежину дјела, побуде из којих је дјело учинио, средину и прилике у којима је живио, дотадашње васпитање, његово понашање након извршења кривичног дјела, посебно да ли је спријечио или покушао да спријечи наступање штетне посљедице, накнадио или покушао да накнади причињену штету, да ли је према њему раније била изречена кривична санкција, као и све друге околности које могу бити од утицаја на избор оне васпитне мјере којом се може најбоље остварити сврха васпитних мјера.

Члан 34 **(Судски укор)**

(1) Судски укор се изриче ако се из односа малолетника према учињеном кривичном дјелу и његове спремности да убудуће не чини кривична дјела може закључити да ће се и прекором постићи сврха васпитних мјера.

(2) При изрицању судског укора суд малолетнику указује на друштвену неприхватљивост и штетност његовог понашања, посљедице које такво понашање може на њега имати, као и да му у случају поновног извршења кривичног дјела може бити изречена друга санкција.

Члан 35 **(Посебне обавезе)**

(1) Суд може малолетнику изрећи једну или више посебних обавеза, ако оцијени да је одговарајућим налозима или забранама потребно утицати на малолетника и његово понашање.

(2) Суд малолетнику може изрећи обавезу:

a) да редовно похађа школу;

b) да не изостаје с посла;

c) да се оспособљава за занимање које одговара његовим способностима и склоностима,

d) да се укључи у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја;

e) да се уздржи од посјеђивања одређених локала, односно приредби и клони друштва и одређених лица која на њега могу штетно утицати;

f) да се малолетник уз сагласност законског заступника подвргне стручном медицинском поступку или поступку одвикавања од дроге или других врста зависности;

g) да се укључи у појединачни или групни рад у савјетовалишту за младе;

h) да похађа курсеве за стручно оспособљавање или да се припрема и полаже испите на којима се провјерава одређено знање;

i) да се укључи у одређене спортске и рекреативне активности и

ј) да без посебне сагласности суда не може да напусти мјесто пребивалишта или боравишта.

(3) При избору појединих обавеза суд води рачуна о спремности малољетника да сарађује у њиховом остваривању, као и о томе да оне буду прилагођене њему и условима у којима малољетник живи.

(4) Изречене обавезе могу трајати најдуже једну годину.

(5) У оквиру обавезе из става 2 тачке d) овог члана, малољетник може радити највише 120 часова у периоду од шест мјесеци, колико може трајати ова посебна обавеза, али тако да се не омета његово школовање или запослење и не штети његовом здрављу.

(6) Надзор над извршењем посебних обавеза врши суд који о томе може тражити извјештај и мишљење органа старатељства.

(7) Суд може, док траје извршење, обавезу накнадно измијенити или је обуставити од извршења.

(8) Када изриче ову мјеру, суд посебно указује малољетнику, његовим родитељима или усвојиоцу, односно стараоцу да се у случају немогућности испуњења једна или више посебних обавеза могу замијенити другим обавезама, а у случају када малољетник посебне обавезе не извршава без оправданог разлога, да може бити упућен у васпитни центар.

(9) Правилник о примјени посебних обавеза према малољетним учиниоцима кривичних дјела доноси Правосудна комисија.

Члан 36

(Упућивање у васпитни центар)

(1) Суд изриче мјеру упућивања у васпитни центар када је потребно да се одговарајућим краткотрајним мјерама утиче на личност и понашање малољетника.

(2) Малољетника коме је изречена мјера из става 1 овог члана суд може да упути у васпитни центар:

а) на одређени број часова током дана у трајању од најмање четрнаест (14) дана, а најдуже тридесет (30) дана и

б) на непрекидни боравак у трајању од најмање петнаест (15) дана, али не дуже од три мјесеца.

(3) При изрицању мјере из става 1 овог члана суд ће водити рачуна да због њеног извршења малољетник не изостане с редовне школске наставе или посла.

(4) Боравак малољетника у васпитном центру мора бити испуњен дјелатностима примјереним његовим особинама, учењем, корисним радом који одговара његовим способностима и интересима, као и другим васпитним садржајима усмјереним на развијање осјећања одговорности.

(5) Уз одлуку о упућивању у васпитни центар суд може изрећи и неку од мјера појачаног надзора.

(6) Ако малољетник неоправдано одбија или на други начин омета извршење изречених посебних обавеза, суд може одлучити да га због тога упути у васпитни центар на непрекидни боравак у трајању од најдуже мјесец дана.

Члан 37

(Појачани надзор родитеља, усвојиоца или стараоца)

(1) Мјеру појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца суд изриче ако су родитељи, усвојилац или старалац пропустили да врше бригу и надзор над малољетником, а у могућности су да овакву бригу и надзор врше.

(2) При изрицању мјере из става 1 овог члана суд може родитељу, усвојиоцу или стараоцу дати потребна упутства и наложити му одређене дужности у погледу мјера које треба предузети ради васпитања малољетника, његовог лијечења и отклањања штетних утицаја на њега.

(3) При изрицању мјере из става 1 овог члана, суд одређује да надлежни орган старатељства провјерава њено извршавање и указује помоћ родитељу, усвојиоцу или стараоцу.

(4) Ова мјера може да траје најмање шест мјесеци, а највише двије године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

(5) Када орган старатељства задужен за спровођење ове мјере утврди да родитељ, усвојилац или старалац не поступа по посебним упутствима и не сарађује са стручним лицем, мора о томе да обавијести тужиоца. У том случају тужилац суду подноси предлог ради поступања у складу с чланом 45 овог закона.

Члан 38

(Појачани надзор у другој породици)

(1) Ако родитељ, усвојилац или старалац малољетника нису у могућности да над њим врше надзор или ако се од њих оправдано не може очекивати да такав надзор врше, малољетник ће се смјестити у другу породицу која је вољна да га прими и која има могућности да над њим врши појачани надзор.

(2) Мјера појачаног надзора у другој породици може да траје најмање шест мјесеци, а најдуже двије године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку. Извршење ове мјере обуставиће се када родитељи, усвојилац или старалац малољетника стекну могућност да над њим врше појачани надзор или када према резултату извршења мјере престане потреба за појачаним надзором.

(3) При изрицању васпитне мјере из става 1 овог члана, суд одређује да орган старатељства провјерава њено извршавање и указује потребну помоћ породици у којој је малољетник смјештен.

(4) Када орган старатељства задужен за спровођење мјере појачаног надзора у другој породици утврди да породица у којој је малољетник смјештен не поступа по посебним упутствима и не сарађује са стручним лицем, мора о томе да обавијести тужиоца. У том случају тужилац суду подноси предлог ради поступања у складу с чланом 45 овог закона.

Члан 39

(Појачани надзор надлежног органа социјалног старања)

(1) Ако родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника нису у могућности да врше појачани надзор, а не постоје услови за изрицање васпитне мјере појачаног надзора у другој породици, малољетник се ставља под појачани надзор органа старатељства.

(2) Док траје ова мјера малољетник остаје код својих родитеља, усвојилоца, односно код других лица која се о њему старају, а појачани надзор над њим врши одређено лице надлежног органа старатељства или друго стручно лице које одреди орган старатељства.

(3) Орган старатељства брине се о школовању малољетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лијечењу и сређивању прилика у којима живи.

(4) Ова мјера може да траје најмање шест мјесеци, а највише двије године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

(5) Када орган старатељства задужен за спровођење мјере појачаног надзора утврди да родитељ не поступа по посебним упутствима и не сарађује са стручним лицем, мора о томе да обавијести тужиоца. У том случају тужилац суду подноси предлог у складу с чланом 45 овог закона.

Члан 40

(Посебне обавезе уз мјера појачаног надзора)

(1) При изрицању неке од васпитних мјера појачаног надзора из чланова 37, 38 и 39 овог закона, суд може малољетнику одредити једну или више посебних обавеза из члана 35 овог закона ако је то потребно за успјешно извршење изречене васпитне мјере.

(2) Посебне обавезе из члана 35 става 2 тачака од с) до ј) трају колико и изречена мјера појачаног надзора, с тим да суд може у том времену измијенити или обуставити обавезе које је изрекао.

Члан 41
(Упућивање у васпитну установу)

(1) Суд изриче мјеру упућивања у васпитну установу када је потребно малољетника издвојити из средине у којој живи и обезбиједити му помоћ и стални надзор стручних васпитача у установи за васпитање малољетника.

(2) У васпитној установи малољетник остаје најмање шест мјесеци, а најдуже двије године, с тим да суд сваких шест мјесеци разматра да ли има основа за обуставу извршења мјере или замјену неком другом васпитном мјером према члану 45 ставу 2 тачки b) овог закона.

Члан 42
(Упућивање у васпитно-поправни дом)

(1) Суд изриче мјеру упућивања у васпитно-поправни дом малољетнику када га је неопходно издвојити из дотадашње средине и ако је потребно примјенити појачане мјере и стручне програме преваспитања.

(2) При одлучивању хоће ли изрећи мјеру из става 1 овог члана, суд посебно узима у обзир тежину и природу учињеног кривичног дјела и околности да ли је према малољетнику раније била изречена нека васпитна мјера или казна малољетничког затвора.

(3) У васпитно-поправном дому малољетник остаје најмање шест мјесеци, а најдуже четири године, с тим да суд сваких шест мјесеци разматра да ли постоје основи за обуставу извршења ове мјере или за њену замјену неком другом васпитном мјером према члану 45 ставу 2 тачки c) овог закона.

Члан 43
(Условни отпуст)

(1) Када је малољетнику изречена заводска васпитна мјера, суд га може условно отпустити из заводске установе ако је у тој установи провео најмање шест мјесеци и ако се на основу успјеха постигнутог у васпитању може оправдано очекивати да малољетник убудуће неће чинити кривична дјела и да ће се у средини у којој буде живио добро понашати.

(2) Суд може одлучити да се према малољетнику за вријеме условног отпуста изрекне мјера појачаног надзора уз могућност примјене једне или више посебних обавеза предвиђених чланом 35 овог закона.

(3) Условни отпуст траје најдуже до истека законског рока трајања изречене заводске мјере или док суд ову мјеру не обустави од извршења или је замијени неком другом мјером.

(4) Ако за вријеме трајања условног отпуста малољетник учини ново кривично дјело или ако одређена мјера појачаног надзора не постиже сврху или малољетник не испуњава посебне обавезе које су му одређене уз васпитну мјеру појачаног надзора, суд може опозвати условни отпуст. Вријеме проведено на условном отпусту неће се урачунати у вријеме законског трајања изречених заводских васпитних мјера из члана 32 става 1 тачке c) овог закона.

Члан 44
(Упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање)

(1) Малољетнику ометеном у психичком или физичком развоју суд може умјесто васпитне мјере упућивања у васпитну установу или васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом, изрећи мјеру упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање.

(2) Малољетник коме је изречена мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења може се упутити у посебну установу за лијечење и оспособљавање малољетника само ако се у тој установи може обезбиједити чување и лијечење и остварити сврха мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења.

(3) Малољетник остаје у посебној установи за лијечење и оспособљавање док је то потребно ради његовог лијечења или оспособљавања, али не дуже од три године, с тим да ће суд свака три мјесеца испитати да ли постоје основи за обуставу извршења ове мјере или њену

замјену другом мјером. Ако малољетник у току извршења ове мјере постане пунољетан, испитује се потреба његовог даљег задржавања у тој установи, а када наврши двадесет три (23) године живота, извршење мјере се наставља у установи у којој се извршава мјера безбједности.

Члан 45 **(Обустава извршења и замјена изречене васпитне мјере** **другом васпитном мјером)**

(1) Ако се, послије доношења одлуке о изрицању посебне обавезе, мјере појачаног надзора или заводске мјере појаве околности којих није било у вријеме доношења одлуке или се за њих није знало, а оне би значајно утицале на избор мјере или ако се одлука не може извршити услед одбијања малољетника или његових родитеља, усвојиоца, односно стараоца да поступи по изреченој васпитној мјери или по налогу онога ко мјеру извршава или наступе друге околности предвиђене законом, а оне би биле од утицаја за доношење одлуке, суд може да обустави извршење или изречену мјеру замијени другом мјером.

(2) Осим у случајевима из става 1 овог члана, уколико за поједине мјере није шта друго прописано, суд може током извршења посебних обавеза, мјера појачаног надзора или заводских мјера, с обзиром на постигнути успјех у васпитању, обуставити их или замијенити другом таквом мјером којом се боље постиже сврха васпитних мјера, с тим што се:

а) извршење мјере појачаног надзора не може обуставити прије истека рока од шест мјесеци, а до истека овог рока замјена мјере се може вршити према члану 35 ставу 7 овог закона;

б) извршење мјере упућивања у васпитну установу не може обуставити прије истека рока од шест мјесеци, а до истека овог рока може се замијенити само мјером из члана 36 или 44 овог закона и

с) извршење мјере упућивања у васпитно-поправни дом не може обуставити прије истека рока од шест мјесеци, а до истека овог рока може се замијенити само мјером из члана 44 овог закона.

Члан 46 **(Поновно одлучивање о васпитним мјерама)**

(1) Ако је од правоснажности одлуке којом је изречена нека од посебних обавеза, мјера појачаног надзора или заводска васпитна мјера, прошло шест мјесеци, а извршење није започето, суд поново цијени потребу извршења изречене мјере. При томе суд може одлучити да се раније изречена мјера изврши, не изврши или да се замијени неком другом мјером.

(2) Ако је од правоснажности одлуке којом је изречена васпитна мјера упућивања у васпитни центар прошло више од шест мјесеци, а извршење није започето, суд поново цијени потребу извршења изречене мјере. При томе суд може одлучити да се раније изречена мјера изврши, не изврши или да се замијени неком од мјера појачаног надзора.

Члан 47 **(Дејство казне на васпитне мјере)**

(1) Ако за вријеме трајања васпитне мјере суд изрекне старијем малољетнику казну малољетничког затвора, васпитна мјера престаје када малољетник започне издржавање те казне.

(2) Ако за вријеме трајања васпитне мјере суд изрекне пунољетном лицу казну малољетничког затвора или казну затвора најмање шест мјесеци, васпитна мјера престаје када то лице започне издржавање казне.

(3) Ако суд у случају из става 2 овог члана изрекне казну малољетничког затвора или затвора у трајању краћем од шест мјесеци, суд у пресуди одлучује хоће ли се по издржаној казни наставити извршење изречене васпитне мјере или се извршење мјере обуставља.

Члан 48
(Изрицање васпитних мјера за кривична дјела у стицају)

(1) Ако је малољетник учинио више кривичних дјела у стицају, а суд одлучи да изрекне васпитну мјеру, цијени јединствено сва дјела и изриче само једну васпитну мјеру, осим у случају предвиђеном у члану 40 ставу 1 овог закона.

(2) По одредби става 1 овог члана суд поступа и када последице изречене васпитне мјере утврди да је малољетник прије или последице њеног изрицања учинио неко кривично дјело.

Члан 49
(Евиденција о изреченим васпитним мјерама)

(1) Евиденцију о изреченим васпитним мјерама воде надлежни органи старатељства на основу прописа које доноси одјељење Владе Брчко дистрикта БиХ надлежно за послове социјалне заштите.

(2) Подаци о изреченим васпитним мјерама могу се дати само тужилаштву, суду, органима унутрашњих послова и органима старатељства у вези са кривичним поступком који се води против лица коме је изречена васпитна мјера. Лица која су на било који начин дошла до ових података, не смију употребити те податке на начин који би био од штете за рехабилитацију лица против кога је вођен кривични поступак.

(3) Подаци о изреченој васпитној мјери бришу се из евиденције након протеча рока од три године од дана када је престало извршење васпитне мјере, а у сваком случају када евидентирано лице напуни двадесет три (23) године живота.

(4) Ако евидентирано лице буде у међувремену осуђено на казну затвора или малољетничког затвора, подаци о васпитној мјери бришу се из евиденције када протекну рехабилитациони рокови утврђени овим законом.

4. Малољетнички затвор

Члан 50
(Кажњавање старијих малољетника)

Казнити се може само кривично одговоран старији малољетник који је учинио кривично дјело с прописаном казном затвора тежом од пет година, а због тешких последица дјела и високог степена кривичне одговорности не би било оправдано изрећи васпитну мјеру.

Члан 51
(Одмјеравање казне малољетничког затвора)

(1) Казна малољетничког затвора која се изриче малољетном учиниоцу кривичног дјела не може бити дужа од пет година, а изриче се на пуне године или на мјесеце. За кривично дјело за које је прописана казна дуготрајног затвора или за стицај најмање два кривична дјела за која је прописана казна затвора тежа од десет (10) година, малољетнички затвор може трајати до десет (10) година.

(2) При одмјеравању казне старијем малољетнику за кривично дјело, суд не може изрећи казну малољетничког затвора у трајању дужем од казне затвора прописане за то кривично дјело, а није везан за најмању прописану мјеру те казне.

(3) При одмјеравању казне малољетничког затвора старијем малољетнику суд узима у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа у складу с чланом 49 ставовима 1 и 2 Кривичног закона, имајући посебно у виду степен зрелости малољетника и вријеме потребно за његово васпитање и стручно оспособљавање.

Члан 52

(Изрицање казне малољетничког затвора за кривична дјела у стицају)

(1) Ако старији малољетник учини више кривичних дјела у стицају, а суд нађе да за свако кривично дјело треба изрећи казну малољетничког затвора, одмјериће по слободној оцјени за сва дјела једну казну у границама предвиђеним у члану 51 овог закона. Ако суд нађе да би за неко дјело у стицају старијег малољетника требало казнити, а за друга кривична дјела изрећи васпитну мјеру, за сва дјела у стицају изриче само казну малољетничког затвора.

(2) Ако је суд за кривична дјела у стицају утврдио казне затвора и малољетничког затвора, изриче затвор као јединствену казну примјеном општих правила за стицај кривичних дјела.

(3) Ако суд нађе да за нека кривична дјела у стицају треба изрећи васпитну мјеру, а за друга казну затвора, изриче само казну затвора.

(4) Суд поступа у складу са ставовима 1, 2 и 3 овог члана и у случају ако послије изречене казне утврди да је осуђени прије или послије њеног изрицања учинио друго кривично дјело.

Члан 53

(Условни отпуст из малољетничког затвора)

(1) Лице осуђено на казну малољетничког затвора може бити условно отпуштено ако је издржало најмање трећину изречене казне и ако се на основу постигнутог успјеха извршења може оправдано очекивати да ће се на слободи добро понашати и да неће вршити кривична дјела, али не прије него што је провело шест мјесеци у казнено-поправној установи. Уз условни отпуст суд може изрећи неку од васпитних мјера појачаног надзора, уз могућност примјењивања једне или више посебних обавеза предвиђених чланом 35 овог закона.

(2) За опозивање условног отпуста примјењују се опште одредбе Кривичног закона.

Члан 54

(Одгођено изрицање казне малољетничког затвора)

(1) Суд може изрећи казну малољетничког затвора и истовремено одредити да је неће извршити када се оправдано може очекивати да се и пријетњом накнадног изрицања казне може утицати на малољетника да убудуће не врши кривична дјела. Уз казну малољетничког затвора суд може изрећи неку од васпитних мјера појачаног надзора и одредити уз ту мјеру једну или више посебних обавеза предвиђених чланом 35 овог закона.

(2) Суд накнадно може изрећи извршење изречене казне малољетничког затвора ако малољетник за вријеме које суд одреди, а које не може бити краће од једне ни дуже од три године (вријеме провјеравања), учини ново кривично дјело или ако одбија да поступи по изреченој васпитној мјери појачаног надзора или извршењу посебних обавеза.

(3) Након што протекне најмање једна година времена провјеравања, суд може након што прибави извјештај органа старатељства, изрећи коначни одустанак од изрицања казне, ако нове чињенице потврђују увјерење да малољетник неће учинити нова кривична дјела.

Члан 55

(Накнадно изрицање казне малољетничког затвора)

(1) Ако малољетник којем је одгођено изрицање казне малољетничког затвора из члана 54 овог закона буде осуђен или буде изречена васпитна мјера због новог кривичног дјела учињеног прије истека времена провјеравања, суд изриче казну за раније учињено дјело, ако би то, с обзиром на новоизречену казну или васпитну мјеру, било потребно ради одвраћања малољетника од извршења кривичних дјела. Казна за раније учињено дјело може се изрећи и ако малољетник и поред изреченог упозорења суда одбија да поступи по изреченој васпитној мјери или извршењу посебних обавеза.

(2) При изрицању јединствене казне, поступа се у складу с чланом 52 овог закона.

(3) Ако суд у случају из става 1 овог члана не изрекне казну, одлучује остају ли на снази већ изречене мјере или изриче друге мјере.

(4) Казна се може изрећи најкасније шест мјесеци након протеча времена провјеравања или након окончања поступка због новог кривичног дјела.

Члан 56

(Застарјелост извршења казне малољетничког затвора)

Казна малољетничког затвора неће се извршити када од дана правоснажности пресуде којом је казна изречена протекне:

- a) пет година ако је изречена казна малољетничког затвора у трајању дужем од пет година;
- b) три године ако је изречена казна малољетничког затвора у трајању дужем од три године и
- c) двије године ако је изречена казна малољетничког затвора у трајању до три године.

Члан 57

(Давање података из казнене евиденције о осудама на казну малољетничког затвора)

(1) Подаци о осуди на казну малољетничког затвора могу се дати само када то тражи суд, тужилаштво, полицијски орган и орган старатељства, а у вези са кривичним поступком који се води против лица коме је изречена казна малољетничког затвора.

(2) Лица која су на било који начин дошла до података из става 1 овог члана, не смију употребити те податке на начин који би био од штете за рехабилитацију лица против кога је вођен кривични поступак.

Члан 58

(Дејство васпитних мјера и казне малољетничког затвора)

Васпитне мјере и казна малољетничког затвора не могу имати правне посљедице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права, и то:

- a) забрану обављања одређених послова или функција у органима власти, привредним друштвима или другим правним лицима;
- b) забрану иступања у штампи, на радију, телевизији или јавним скуповима;
- c) забрану стицања одређених звања, позива или занимања или унапређења у служби и
- d) забрану стицања одређених дозвола или одобрења која се издају одлуком органа власти.

Члан 59

(Брисање осуде)

(1) Осуда на казну малољетничког затвора брише се из казнене евиденције у року од једне године од дана издржане, застарјеле или опростене казне, ако за то вријеме осуђени малољетник не учини ново кривично дјело.

(2) Осуда се не може брисати док траје примјена мјере безбједности.

(3) Ако је у току рока за брисање осуде малољетнику изречена казна малољетничког затвора или затвора преко пет година, не брише се ни ранија ни каснија осуда.

(4) Ако малољетник има више осуда, може се из казнене евиденције брисати свака осуда појединачно или истовремено ако постоје услови за брисање сваке од тих осуда.

Члан 60 (Рехабилитација)

Послије издржане, опроштене или застарјеле казне малољетничког затвора, малољетници уживају сва права утврђена уставом, законом и другим прописима, осим ако та права нису ограничена извршењем мјера безбједности из члана 61 тачака од а) до d) овог закона.

5. Мјере безбједности

Члан 61 (Врсте мјера безбједности)

Према малољетнику се могу изрећи слjedeће мјере безбједности:

- a) обавезно психијатријско лијечење;
- b) обавезно лијечење од зависности;
- c) обавезно амбулантно лијечење на слободи;
- d) забрана управљања моторним возилом и
- e) одузимање предмета.

Члан 62 (Изрицање мјера безбједности)

(1) Малољетнику и млађем пунољетном лицу којем је изречена васпитна мјера или казна малољетничког затвора могу се, под условима прописаним законом, изрећи једна или више мјера безбједности.

(2) Када је год могуће мјере лијечења на слободи имају предност над смјештајем малољетника у здравствену установу ради спровођења мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења и обавезног лијечења од зависности.

Члан 63 (Обавезно психијатријско лијечење)

(1) Када су испуњени услови из члана 74 става 1 Кривичног закона малољетнику се изриче мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења, која траје док не престану разлози због којих је изречена, али најдуже до истека трајања васпитне мјере или казне малољетничког затвора или док траје одгођено извршење ове казне или условни отпуст из завода или установе.

(2) Умјесто мјере обавезног психијатријског лијечења, малољетнику се на основу налаза и мишљења вјештака може изрећи васпитна мјера упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање или мјера безбједности обавезног амбулантног лијечења на слободи ако се на такав начин може обезбиједити лијечење и постићи сврха мјере безбједности умјесто које се изриче.

(3) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности не може се изрећи уз васпитну мјеру судског укора и посебних обавеза.

Члан 64 (Обавезно лијечење од зависности)

(1) Када су испуњени услови из члана 75 става 1 Кривичног закона, малољетнику се изриче мјера безбједности обавезног лијечења од зависности у складу с чланом 63 овог закона.

(2) Умјесто мјере обавезног лијечења од зависности, малољетнику се на основу налаза и мишљења вјештака може изрећи мјера амбулантног лијечења на слободи ако постоји опасност да ће малољетник због зависности од алкохола или опојних дрога и убудуће чинити

кривична дјела, а за отклањање те опасности је довољно његово амбулантно лијечење на слободи.

Члан 65 **(Обавезно лијечење на слободи)**

(1) Мјера обавезног амбулантног лијечења на слободи може се изрећи малољетнику умјесто мјера обавезног психијатријског лијечења и обавезног лијечења од зависности када су испуњени услови за њихово изрицање и када се на основу налаза и мишљења вјештака утврди да за спровођење тих мјера није потребно задржавање и лијечење у здравственој установи и да је довољно амбулантно лијечење на слободи.

(2) Када суд одлучи да у складу са ставом 1 овог члана изрекне мјеру обавезног амбулантног лијечења, суд изриче кривичну санкцију у складу с члановима 63 и 64 овог закона.

Члан 66 **(Забрана управљања моторним возилом)**

(1) Према малољетнику и млађем пунољетном лицу суд може изрећи мјеру безбједности забране управљања моторним возилом у складу с чланом 77 ставовима 1, 2 и 3 Кривичног закона.

(2) Ако учинилац кривичног дјела којем је забрањено управљање моторним возилом не поступи по тој забрани, мјера безбједности се замјењује једном или више посебних обавеза из члана 35 овог закона, односно у складу с чланом 46 Кривичног закона врши се опозив условног отпуста.

Члан 67 **(Одузимање предмета)**

Према малољетнику може се изрећи мјера безбједности одузимање предмета у складу с чланом 78 Кривичног закона.

6. Примјена одредаба о малољетницима на пунољетна и млађа пунољетна лица

Члан 68 **(Суђење пунољетним лицима за дјела која су учинила као млађи малољетници)**

Пунољетном лицу које је навршило двадесет једну (21) годину живота не може се судити за кривично дјело које је учинило као млађи малољетник.

Члан 69 **(Изрицање кривичних санкција пунољетним лицима за дјела која су учинила као малољетници)**

(1) Пунољетном лицу које је кривично дјело учинило као малољетник, а у вријеме суђења није навршило двадесет три (23) године живота, може се изрећи одговарајућа васпитна мјера (посебна обавеза, мјера појачаног надзора надлежног органа старатељства и заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом), а из разлога предвиђених чланом 50 овог закона и казна малољетничког затвора. При оцјени да ли ће изрећи васпитну мјеру или малољетнички затвор, суд узима у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног кривичног дјела, вријеме које је протекло од његовог извршења, породичне прилике, понашање извршиоца, како се извршилац укључио у редовни живот, као и сврху коју жели постићи примјеном ове санкције.

(2) Изузетно од одредбе става 1 овог члана, пунољетном лицу које је у вријеме суђења навршило двадесет три (23) године живота, суд може, умјесто малољетничког затвора, изрећи казну затвора или условну осуду. Казна затвора изречена у овом случају има у погледу рехабилитације, застарјелости, условног отпуста и правних посљедица осуде исто правно дејство као и казна малољетничког затвора.

(3) Пунољетним лицима из ставова 1 и 2 овог члана уз изречену санкцију може се изрећи одговарајућа мјера безбједности под условима предвиђеним овим законом.

7. Млађа пунољетна лица

Члан 70

(Примјена одредаба о малољетницима на млађа пунољетна лица)

У односу на млађе пунољетне учиниоце кривичних дјела важе одредбе Кривичног закона, а под условима прописаним овим законом, на њих се примјењују и одредбе за малољетне учиниоце.

Члан 71

(Изрицање васпитних мјера млађим пунољетним лицима)

(1) Лицу које је као пунољетно учинило кривично дјело, а у вријеме суђења није навршило двадесет три (23) године живота, суд може изрећи било коју мјеру посебних обавеза, мјеру појачаног надзора надлежног органа старатељства или одговарајућу заводску васпитну мјеру ако се, с обзиром на његову личност и околности под којима је кривично дјело учинило, може очекивати да ће се и васпитном мјером постићи сврха која би се остварила изрицањем казне.

(2) Млађем пунољетном лицу коме је изречена васпитна мјера суд може, под условима прописаним овим законом, изрећи одговарајуће мјере безбједности.

(3) Изречена васпитна мјера може трајати најдуже док учинилац не наврши двадесет три (23) године живота.

IV. КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЉЕТНИЦИМА

1. Опште одредбе

Члан 72

(Примјена закона)

(1) Одредбе овог закона примјењују се у поступку према лицима која су учинила кривично дјело као малољетници, а у вријеме покретања поступка, односно суђења нису навршила двадесет три (23) године живота, као и одредбе Закона о кривичном поступку ако нису у супротности са одредбама овог закона.

(2) Одредбе члана 76, члана 81 става 3, чланова 82, 94, 111 и 112 овог закона не примјењују се у поступку према учиниоцу који је у вријеме покретања поступка, односно суђења напунио двадесет једну (21) годину живота.

Члан 73

(Примјена одредаба према дјечи)

(1) Када овлашћено службено лице утврди да лице за које постоје основи сумње да је учинило кривично дјело није навршило четрнаест (14) година, неће га испитати него о томе

одмах обавјештава тужиоца и орган старатељства. Овлашћено службено лице испитује дијете и тужиоцу подноси службени извјештај само у случају када се ради о кривичном дјелу које је имало за посљедицу тешко нарушавање тјелесног интегритета другог лица или је учињена знатна материјална штета.

(2) Када тужилац утврди да лице за које се основано сумња да је учинило кривично дјело није навршило четрнаест (14) година, доноси наредбу о непокретању кривичног поступка, а податке о дјелу и учиниоцу доставља органу старатељства ради предузимања мјера заштите у оквиру његове надлежности.

(3) Када суд у току поступка утврди да малољетник у вријеме извршења кривичног дјела није навршио четрнаест (14) година живота, кривични поступак се обуставља и рјешење доставља органу старатељства ради предузимања мјера заштите у оквиру његове надлежности.

(4) О поступању у складу са ставовима 2 и 3 овог члана обавјештавају се подносилац пријаве и оштећени, уз правну поуку да свој имовинско-правни захтјев могу остваривати у парничном поступку.

Члан 74 **(Изричита забрана поступања)**

Одредбе Закона о кривичном поступку о казном налогу, изјашњењу о кривици, разматрању изјаве о признању кривице и преговарању о кривици, не примјењују се у кривичном поступку према малољетницима.

Члан 75 **(Покретање поступка према малољетнику)**

Кривични поступак према малољетнику покрене се наредбом за покретање припремног поступка коју доноси тужилац.

Члан 76 **(Обазриво поступање)**

(1) При предузимању радњи којима је присутан малољетник, а нарочито при његовом испитивању, поступа се обазриво, водећи рачуна о зрелости, другим личним својствима и заштити приватности малољетника како вођење кривичног поступка не би штетно утицало на његов физички, ментални и когнитивни развој.

(2) Органи који учествују у поступку упозорењем или удаљењем на одређени период, спречавају свако недисциплиновано понашање малољетника.

(3) Ако малољетник и након упозорења настави с недоличним понашањем, судија, односно предсједник вијећа може одлучити да се малољетник удаљи из суднице за одређени временски период, а поступак се наставља у присутности браниоца. Након повратка малољетника у судницу, бранилац га обавјештава о радњама спроведеним у његовом одсуству.

Члан 77 **(Обавезна одбрана)**

(1) Малољетник мора имати браниоца приликом првог испитивања од стране тужиоца или овлашћеног службеног лица, као и током цијелог поступка.

(2) Малољетник има браниоца и онда када овлашћено службено лице изриче полицијско упозорење из члана 22 овог закона и када тужилац условљава непокретање поступка према малољетнику испуњењем васпитне препоруке из члана 26 овог закона.

(3) Ако малољетник, његов законски заступник или сродници малољетника не узму браниоца, о томе се обавјештава судија, који на предлог тужиоца или овлашћеног службеног лица поставља браниоца по службеној дужности.

(4) Бранилац из става 3 овог члана мора имати посебна знања.

Члан 78
(Ослобађење од дужности свједочења)

(1) Нико не може бити ослобођен дужности свједочења о околностима потребним за оцјењивање зрелости малољетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи.

(2) Дужности свједочења ослобођени су само родитељ, старалац, усвојилац, вјерски службеник, односно исповједник и бранилац.

(3) Када свједочи социјални радник органа старатељства, његово испитивање се не може односити на околности учињеног дјела о којима је сазнао испитујући малољетника у поступку сачињавања социјалне анамнезе из члана 87 овог закона и других извјештаја по захтјеву тужилаштва или суда.

Члан 79
(Спајање и раздвајање поступка)

(1) Када је малољетник учествовао у извршењу кривичног дјела заједно с пунољетним лицем, поступак према њему се раздваја и спроводи по одредбама овог закона.

(2) Изузетно, након завршеног припремног поступка, а на образложен предлог тужиоца, поступак према малољетнику може се спојити с поступком против пунољетног лица и спровести по одредбама овог закона само ако је спајање поступка неопходно за свестрано разјашњење ствари. О спајању поступка одлучује судија за малољетнике.

(3) У јединственом поступку суђење се спроводи пред судијом надлежног суда, односно пред вијећем од троје судија којим предсједава судија за малољетнике.

(4) До завршетка главног претреса судија, односно вијеће може одлучити да се из разлога цјелисходности или других оправданих разлога поступак раздвоји.

(5) Против рјешења којим је одлучено о спајању или раздвајању поступка жалба није допуштена.

(6) Када се спроводи јединствен поступак за малољетника и пунољетне учиниоце, у погледу малољетника увијек се примјењују одредбе чланова од 76 до 78, од 81 до 86, 89, 90, 92, од 94 до 103, члана 110 става 3, чланова 111, 112, 115 и 119 овог закона, а остале одредбе овог закона уколико њихова примјена није у супротности с вођењем јединственог поступка.

Члан 80
(Спровођење јединственог поступка)

(1) Када је лице учинило неко кривично дјело као малољетно, а неко дјело као пунољетно, спроводи се јединствен поступак и пунољетном лицу се суди по одредбама овог закона.

(2) У јединственом поступку суђење се спроводи пред судијом за малољетнике надлежног суда, односно пред вијећем од троје судија, од којих је најмање један судија за малољетнике, уколико то лице у вријеме покретања поступка није навршило двадесет три (23) године.

Члан 81
(Улога органа старатељства)

(1) У поступку према малољетницима, поред овлашћења која су изричито предвиђена у одредбама овог закона, орган старатељства има право да се упозна с током поступка, да у току поступка ставља предлоге и да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке.

(2) О сваком покретању поступка према малољетнику тужилац обавјештава надлежни орган старатељства.

(3) Тужилаштва и судови извјештавају орган старатељства када у кривичном поступку утврђене чињенице и околности упућују на потребу предузимања мјера ради заштите права и добробити малољетника.

Члан 82
(Позивање и достављање писмена)

(1) Малољетник се позива преко родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могуће због потребе хитног поступања или других околности, и тада судија на предлог тужиоца у интересу малољетника именује посебног стараоца до завршетка поступка. Посебног стараоца до завршетка поступка именује орган старатељства.

(2) Достављање одлука и других писмена малољетнику врши се сходно одредбама Закона о кривичном поступку, с тим да се малољетнику писмена не достављају истицањем на огласној табли суда, а не примијењује се ни одредба Закона о кривичном поступку о усменом саопштавању одлуке. Одлуке и друга писмена се достављају и родитељима, односно стараоцу малољетника.

Члан 83
(Довођење малољетника)

Мјеру довођења којом се обезбјеђује присуство малољетника и успјешно вођење кривичног поступка спроводе припадници судске полиције у цивилној одјећи, водећи рачуна да то чине на неупадљив начин, осим у случајевима опасних учинилаца или најтежих кривичних дјела.

Члан 84
(Објављивање тока кривичног поступка)

(1) Не смије се објавити ток кривичног поступка према малољетнику, ни одлука донесена у том поступку, нити се може у сврху објављивања вршити видео и аудио снимање тока поступка.

(2) Правоснажна одлука суда може се објавити, али без навођења имена малољетника и других података из којих би се могао утврдити његов идентитет.

Члан 85
(Дужност хитног поступања)

Органи који учествују у поступку према малољетнику, као и други органи и установе од којих се траже обавјештења, извјештаји или мишљења дужни су да поступају најхитније како би се поступак што прије завршио.

Члан 86
(Мјесна надлежност)

За поступак према малољетнику, по правилу, мјесно је надлежан суд његовог пребивалишта, а ако малољетник нема пребивалишта или оно није познато – суд боравишта малољетника. Поступак се може спровести пред судом боравишта малољетника или пред судом мјеста извршења кривичног дјела, односно пред судом на чијем се подручју налази завод или установа за извршење кривичних санкција у којој се малољетник налази, ако је очигледно да ће се пред тим судом поступак лакше спровести.

2. Поступање прије покретања припремног поступка

Члан 87
(Социјална анамнеза)

(1) Прије покретања припремног поступка за дјело које се малољетнику ставља на терет тужилац је дужан да од надлежног органа старатељства прибави податке који се тичу узраста, зрелости и других особина личности малољетника, о средини и приликама у којима он

живи, како би могао одлучити да ли ће за конкретни случај поступати примјеном начела опортунитета, поступак обуставити или приступити поступку примјене васпитне препоруке или ће донијети наредбу за покретање припремног поступка.

(2) Анамнезу из става 1 овог члана прибавља и овлашћено службено лице када су испуњени услови из члана 22 овог закона.

Члан 88 **(Радње поступања овлашћеног службеног лица** **приликом изрицања полицијског упозорења)**

(1) У правилу, испитивање малољетника врши тужилац, а овлашћено службено лице испитивање врши уз одобрење тужиоца.

(2) За кривична дјела с прописаном новчаном казном или казном затвора до једне године, овлашћено службено лице које има посебна знања, уз прибављено одобрење тужиоца, испитује малољетника. Комуникације с малољетником, позивање и обавјештавање о правима врши се у складу с чланом 96 ставовима 2, 3, 4 и 5 овог закона.

(3) Овлашћено службено лице испитује малољетника у присуству његовог браниоца, родитеља, стараоца, односно усвојиоца. Када су родитељи, старалац, односно усвојилац малољетника спријечени да присуствују испитивању малољетника, односно ако њихово присуство не би било у интересу малољетника овлашћено службено лице испитује малољетника у присуству представника органа старатељства или представника установе за смјештај малољетника.

(4) Овлашћено службено лице након што у року од двадесет четири (24) часа испита малољетника и прикупи доказе, уз службени извјештај може тужиоцу доставити и образложен предлог да се малољетник за конкретни случај само упозори. Ако тужилац након разматрања предлога утврди да постоје докази да је малољетник учинио кривично дјело и да, с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је учињено, ранији живот малољетника и његова лична својства, покретање кривичног поступка не би било цјелисходно, тужилац може дати тражено одобрење и предмет доставити овлашћеном службеном лицу да малољетнику изрекне полицијско упозорење.

(5) Ако тужилац не одобри изрицање полицијског упозорења о томе обавјештава овлашћено службено лице и прије покретања припремног поступка разматра могућности и оправданост изрицања васпитне препоруке из члана 90 овог закона или доноси наредбу за покретање припремног поступка у складу с чланом 91 ставом 1 овог закона.

(6) У случају из става 2 овог члана овлашћено службено лице најдаље у року од три дана од достављања предмета малољетнику изриче полицијско упозорење и том приликом указује на друштвену неприхватљивост и штетност његовог понашања, последице које такво понашање може имати на њега, као и на могућност вођења кривичног поступка и изрицање кривичне санкције у случају поновног извршења кривичног дјела. На лица која присуствују саопштавању одлуке, примјењује се став 3 овог члана. Одлука се биљежи у спису.

(7) Овлашћено службено лице у року од три дана од дана доношења одлуке из ставова 5 и 6 овог члана о тој одлуци писмено обавјештава тужиоца, малољетника, његовог браниоца, родитеља односно стараоца или усвојиоца малољетника, орган старатељства, као и оштећеног, уз навођење разлога за доношење ове одлуке.

(8) Признање малољетника да је учинио кривично дјело, не може бити коришћено против њега у било којем другом накнадном поступку.

Члан 89 **(Примјена начела опортунитета)**

(1) За кривична дјела с прописаном новчаном казном или казном затвора до три године, тужилац може одлучити да не покрене кривични поступак иако постоје докази да је малољетник учинио кривично дјело, ако сматра да не би било цјелисходно да се води поступак

према малољетнику, с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је учињено, ранији живот малољетника и његова лична својства. Тужилац може поступити на исти начин и у случају кривичног дјела с прописаном казном затвора преко три године ако је такво поступање у складу с принципом сразмјерности из члана 9 овог закона. Ради утврђивања ових околности, тужилац може да затражи обавјештења од родитеља, односно стараоца малољетника, других лица и установа, а када је то потребно, може ова лица и малољетника позвати ради непосредног обавјештавања. Тужилац тражи мишљење органа старатељства о цјелисходности покретања поступка према малољетнику.

(2) Ако је за доношење одлуке из става 1 овог члана потребно да се испитају лична својства малољетника, суд може на образложен предлог тужиоца упутити малољетника у прихватилиште за дјецу и омладину или васпитну установу, али најдуже до тридесет (30) дана.

(3) Када је извршење казне или васпитне мјере у току, тужилац може одлучити да не захтијева покретање кривичног поступка за друго кривично дјело малољетника, ако с обзиром на тежину тог кривичног дјела, као и на казну, односно васпитну мјеру која се извршава, не би имало сврхе вођење поступка и изрицање кривичне санкције за то дјело.

(4) Када тужилац у случајевима из ставова 1 и 3 овог члана нађе да није цјелисходно покретање поступка према малољетнику, обавјештава о томе, уз навођење разлога, малољетника, родитеља, односно стараоца или усвојиоца малољетника, орган старатељства, као и оштећеног.

Члан 90 **(Примјене васпитне препоруке)**

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка према малољетнику за кривична дјела из члана 89 става 1 овог закона, тужилац је дужан да размотри могућност и оправданост примјене васпитне препоруке, у складу са одредбама овог закона. Тужилац о таквој могућности рјешавања конкретног случаја, природи, садржају, трајању, посљедицама примјене васпитне препоруке, као и посљедицама одбијања сарадње, извршења и испуњења васпитне препоруке, обавјештава малољетника и његове родитеље, односно стараоца или усвојиоца.

(2) Када тужилац за кривична дјела из члана 89 става 1 овог закона не примијени васпитну препоруку, обавезно образлаже разлоге за доношење такве одлуке.

(3) Тужилац доноси наредбу којом се изриче васпитна препорука када малољетник пристане да испуни своју обавезу преузету васпитном препоруком. Док траје примјена васпитне препоруке орган старатељства тужиоцу доставља извјештај о њеној примјени.

(4) Ако су испуњени услови за примјену васпитне препоруке и након што уз сарадњу и надзор органа старатељства малољетник испуни обавезу преузету васпитном препоруком, тужилац доноси наредбу о непокретању припремног поступка према малољетнику и о томе по потреби обавјештава оштећеног и упућује га да свој имовинско-правни захтјев може остварити у парничном поступку и обавјештава подносиоца пријаве.

(5) Ако малољетник дјелимично испуни обавезу преузету васпитном препоруком, односно када није остварена потпуна компензација примјеном васпитне препоруке, тужилац одлучује у складу са ставом 4 овог члана када нађе да покретање припремног поступка не би било цјелисходно.

(6) Ако се на основу извјештаја органа старатељства утврди да малољетник без оправданог разлога одбија да испуни обавезу преузету васпитном препоруком или је неуредно извршава, тужилац доноси наредбу о покретању припремног поступка.

(7) Приликом разматрања могућности примјене васпитне препоруке, признање малољетника да је учинио кривично дјело не може бити коришћено против њега у било којем другом накнадном поступку.

3. Припремни поступак

Члан 91

(Наредба за покретање и вријеме трајања припремног поступка)

(1) Ако постоје основи сумње да је малољетно лице учинило кривично дјело, те након разматрања у складу с чланом 90 ставом 1 овог закона нађе да нема могућности нити оправданости за примјену васпитних препорука, или ако малољетник неоправдано одбије или неуредно извршава васпитну препоруку, тужилац доноси наредбу за покретање припремног поступка, о чему обавјештава орган старатељства.

(2) У фази припремног поступка судија за малољетнике има иста овлашћења која по Закону о кривичном поступку припадају судији за претходни поступак.

(3) Тужилац окончава припремни поступак у року од деведесет (90) дана од дана доношења наредбе из става 1 овог члана, а ако се припремни поступак не заврши у овом року, важи супсидијарна примјена одредаба чланова 224 и 225 Закона о кривичном поступку.

Члан 92

(Прибављање података о личности малољетника)

(1) У припремном поступку, поред чињеница које се односе на кривично дјело, тужилац, ако је потребно, у складу с чланом 87 овог закона, прибавља и друге податке који се тичу личности малољетника и његовог понашања, као и средине и прилика у којима живи.

(2) О околностима из става 1 овог члана тужилац прибавља извјештај и саслушава лица која могу дати потребне податке, изузев лица из члана 78 става 2 овог закона. О тим околностима обавезно се прибавља мишљење органа старатељства, а ако је према малољетнику била изречена васпитна мјера – прибавља се извјештај о примјени те мјере. Ако је према малољетнику била изречена заводска мјера, тужилац прибавља извјештај завода или установе о примјени те мјере.

(3) Тужилац може прикупљање података из ставова 1 и 2 овог члана да повјери стручном савјетнику тужилаштва.

(4) Када је за утврђивање здравственог стања малољетника, степена зрелости и других својстава личности потребно да малољетника прегледају вјештаци, за овај преглед одређују се љекари, психолози или педагози. Оваква испитивања малољетника могу се обавити у здравственој или другој установи.

Члан 93

(Лица која присуствују радњама у припремном поступку)

(1) Тужилац сам одређује начин извођења појединих радњи, држећи се одредаба Закона о кривичном поступку, и то у оној мјери која обезбјеђује права малољетника на одбрану, права оштећеног и прикупљање доказа потребних за одлучивање.

(2) Радњама у припремном поступку присуствује малољетник, осим ако постоје разлози из члана 111 става 4 овог закона и бранилац. Испитивање малољетног лица, када је то потребно, обавља се уз помоћ педагога или другог стручног лица.

(3) Тужилац може одобрити да радњама у припремном поступку присуствују представник органа старатељства и родитељ, односно старалац малољетника. Када су наведена лица присутна наведеним радњама, могу стављати предлоге и упућивати питања лицу које се испитује, односно саслушава.

(4) Тужилац може да ускрати присуство родитељима, односно стараоцу или усвојиоцу малољетника ако је таква одлука у интересу малољетника и тада тужилац радње спроводи у присуству представника органа старатељства или представника установе за смјештај малољетника.

Члан 94
(Привремени смјештај малољетника у току припремног поступка)

(1) Судија може на предлог тужиоца одредити да се малољетник у току припремног поступка привремено смјести у прихватилиште или сличну установу за прихват малољетника ако је то потребно ради издвајања малољетника из средине у којој је живио или ради пружања помоћи, заштите или смјештаја малољетника, а посебно ако је то потребно ради отклањања опасности од понављања кривичног дјела.

(2) Против рјешења о привременом смјештају малољетника жалбу могу уложити у року од двадесет четири (24) часа малољетник, родитељ, усвојилац, односно старалац и бранилац. О жалби одлучује вијеће за малољетнике истог суда у року од двадесет четири (24) часа од часа пријема жалбе, с тим да жалба не задржава извршење.

(3) Извршење мјере привременог смјештаја спроводи се према одредбама које вриједу за установе, а у погледу дужине трајања, контроле оправданости трајања овог смјештаја и других права примјењују се одредбе овог закона које се односе на малољетнике у притвору.

(4) Трошкови смјештаја малољетника исплаћују се из буџетских средстава тужилаштва и чине саставни дио трошкова кривичног поступка.

4. Мјере за обезбјеђење присуства малољетника и успјешно вођење кривичног поступка

Члан 95
(Мјере забране)

(1) Када су испуњени услови из члана 132 става 1 тачака а), б) и с) Закона о кривичном поступку, суд може на предлог странака или браниоца или по службеној дужности према малољетнику умјесто одређивања и продужења притвора да одреди мјере забране, и то:

а) забрану напуштања боравишта и забрану путовања без одобрења;

б) забрану посјеђивања одређених мјеста или подручја;

с) забрану састајања са одређеним лицима;

д) наредити да се повремено јавља одређеном државном органу и

е) наредити да се млађем пунољетном лицу привремено одузме путна исправа уз забрану издавања нових исправа, као и забрани коришћење личне карте за прелазак државне границе Босне и Херцеговине.

(2) Када одређује мјере забране, суд сходно примјењује одредбе чланова 126, 126а, 126б, 126с и 126д Закона о кривичном поступку.

Члан 96
(Лишење слободе)

(1) Овлашћено службено лице може малољетно лице лишити слободе ако постоје основи сумње да је извршило кривично дјело и ако постоје разлози предвиђени из члана 132 става 1 тачака а), б) и с) Закона о кривичном поступку.

(2) Приликом лишења слободе и током боравка малољетника у надлежној организационој јединици Полиције Брчко дистрикта БиХ сви контакти овлашћеног службеног лица с малољетником обављају се на начин који у пуној мјери поштује личност малољетника и подржава његову добробит. Било који поступци који нарушавају физичко и ментално здравље малољетника забрањени су.

(3) О лишењу слободе овлашћено службено лице одмах обавјештава родитеље, односно староца или усвојоца малољетника, браниоца и надлежни орган старатељства. Уколико родитељи или староци малољетника нису доступни, они се обавјештавају у што краћем року.

(4) Испитивање малољетника врши тужилац или уз одобрење тужиоца овлашћено службено лице, који обезбјеђују присуство родитеља, односно стараоца или усвојиоца.

(5) Када се малољетник први пут испитује, прије почетка испитивања тужилац или овлашћено службено лице обавјештава малољетника у писаној форми, а након тога и усмено на матерњем језику на њему разумљив начин о правима из члана 78 става 2 Закона о кривичном поступку, а посебно о праву да у присуству браниоца, родитеља, односно стараоца или усвојиоца, или представника органа старатељства буде испитан од стране тужиоца или овлашћеног службеног лица

(6) Овлашћено службено лице је дужно малољетно лице без одлагања, а најкасније у року од дванаест (12) часова довести тужиоцу и обавијестити га о разлозима и времену лишења слободе. Ако малољетник лишен слободе не буде доведен тужиоцу у овом року, пушта се на слободу.

Члан 97

(Посебна правила поступања током лишења слободе)

(1) Малољетник лишен слободе за вријеме док се налази у надлежној организационој јединици Полиције Брчко дистрикта БиХ и током задржавања у тужилаштву, смјешта се у просторију тако да није у контакту са одраслима.

(2) Довођење малољетника се обавља на начин који штити његово достојанство и претпоставку невиности.

(3) Малољетнику се приликом лишења слободе и стављања у притвор одузимају предмети у вези с кривичним дјелом и предмети које не смије имати у притвору према правилима кућног реда, а има право да задржи личне ствари и право на одговарајућу медицинску његу која укључује и љекарски преглед након лишавања слободе.

Члан 98

(Одлучивање тужиоца након довођења малољетника лишеног слободе)

Након што му је малољетно лице доведено, тужилац је дужан без одлагања, а најкасније у року од двадесет четири (24) часа од довођења, да испита малољетника ако већ није испитан и одлучи да ли ће судији ставити предлог за изрицање мјера забране из члана 95 овог закона или привременог смјештаја у складу с чланом 94 овог закона или предлог за одређивање притвора или ће га пустити на слободу. Приликом предлагања тужилац увијек даје предност мјерама забране, а потом мјери привременог смјештаја, док притвор као крајњу мјеру предлаже само ако се претходним мјерама не може обезбиједити присуство малољетника током суђења.

Члан 99

(Одређивање притвора)

(1) Ако постоји основана сумња да је малољетник учинио кривично дјело, судија може да одреди притвор када постоје разлози предвиђени чланом 132 ставом 1 тачкама а), б) и с) Закона о кривичном поступку.

(2) Прије доношења рјешења о одређивању притвора судија малољетника одмах упознаје с предлогом из члана 98 овог закона, саслушава на те околности и најкасније у року од двадесет четири (24) часа од пријема предлога тужиоца одлучује о одређивању притвора или малољетника пушта на слободу.

(3) Ако постоје околности због којих не може поступати судија за малољетнике, о притвору одлучује судија с посебним знањима кога одреди предсједник суда, о чему се обавјештава судија за малољетнике.

(4) Против рјешења којим је одређен притвор допуштена је жалба вијећу Апелационог суда у року од двадесет четири (24) часа од часа пријема овог рјешења. Жалба не задржава извршење рјешења.

(5) Ако судија не прихвати предлог тужиоца за одређивање притвора, доноси рјешење којим се предлог одбија и малољетника одмах пушта на слободу. Тужилац на ово рјешење може да уложи жалбу, али жалба не задржава извршење рјешења.

(6) У случајевима из ставова 4 и 5 овог члана вијеће је дужно одлуку о жалби донијети у року од двадесет четири (24) часа.

Члан 100 (Трајање притвора)

(1) По рјешењу судије притвор може трајати најдуже тридесет (30) дана од дана лишења слободе, уз обавезу вијећа да врши контролу неопходности притвора сваких десет (10) дана, уз претходно изјашњење тужиоца о радњама предузетим за период који претходи контроли. Ако тужилац не поступи на овај начин обавјештава се главни тужилац окружног тужилаштва ради предузимања потребних мјера за испуњење захтјева из овог става.

(2) Притвор се одлуком вијећа из члана 17 става 3, по образложеном предлогу тужиоца, може продужити за највише два мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба о којој одлучује вијеће другостепеног суда у року од двадесет четири (24) часа по пријему жалбе.

(3) О притварању малољетника судија одмах обавјештава родитеља, староца или установу којој је малољетник повјерен на васпитање и чување, као и орган старатељства.

(4) У току припремног поступка, а прије истека трајања притвора, судија на предлог тужиоца укида притвор и малољетника одмах пушта на слободу.

Члан 101 (Трајање притвора након окончања припремног поступка)

Након достављања предлога за изрицање кривичне санкције, притвор се на образложен предлог тужиоца може продужити по одлуци вијећа из члана 17 става 3 овог закона за још деведесет (90) дана, уз контролу притвора сваких тридесет (30) дана и уз претходно изјашњење тужиоца о предузетим радњама за период који претходи контроли. Против тог рјешења допуштена је жалба вијећу другостепеног суда из члана 17 става 2 овог закона који о жалби одлучује у року од двадесет четири (24) часа од пријема жалбе. Жалба не задржава извршење рјешења.

Члан 102 (Притвор након изрицања кривичне санкције)

(1) Притвор се одмах укида ако је суд донио рјешење да се према малољетнику обустави поступак из разлога предвиђених чланом 132 тачкама b), c) и d) и чланом 284 Закона о кривичном поступку или када суд нађе да није цијелисходно малољетнику изрећи заводску васпитну мјеру или казну, него малољетнику изрекне васпитну мјеру из члана 32 става 1 тачака a) и b) овог закона.

(2) Послије изрицања заводске васпитне мјере или казне малољетничког затвора, притвор може трајати најдуже још два мјесеца. Ако за то вријеме не буде изречена другостепена одлука којом се потврђује или преиначује првостепена одлука, притвор се укида и малољетник одмах пушта на слободу. Ако у року од два мјесеца буде изречена другостепена одлука којом се првостепена одлука укида, притвор може трајати још тридесет (30) дана од изрицања другостепене одлуке.

(3) Ако се малољетник налази у притвору, а одлука којом му је изречена заводска васпитна мјера или казна малољетничког затвора постала правоснажна, малољетник се може пустити на слободу до упућивања у установу за извршење заводске васпитне мјере или казне.

(4) Вријеме проведено у притвору или установама привременог смјештаја из чланова 94 и 112 овог закона, као и свако лишење слободе у вези с кривичним дјелом, урачунава се у вријеме трајања изречене заводске васпитне мјере и казне малољетничког затвора у складу с чланом 57 ставом 1 Кривичног закона.

Члан 103
(Поступање према малољетнику у притвору)

- (1) Малољетник се налази у притвору одвојено од пунољетних лица.
- (2) Док се налази у притвору малољетнику се омогућавају услови корисни за његово васпитање и занимање.
- (3) Судија има према притвореним малољетницима иста овлаштења која по Закону о кривичном поступку припадају судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање, и може у свако доба обилазити притвореника, са њим разговарати и од њега примати притужбе.
- (4) Обилазак малољетника у притвору врши и тужилац.
- (5) По налогу судије и тужиоца обилазак притвореног малољетника може обавити сваких двадесет (20) дана стручни савјетник суда и тужилаштва. О обиласку притвореника сачињава се извјештај који је саставни дио списка.
- (6) Притвор се извршава у установама које за ту намјену одреди Правосудна комисија Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, у сарадњи с надлежним органима ентитета. На пословима извршавања притвора могу да раде само они запослени који имају потребна знања и вјештине и стручну спрему предвиђену прописима.

5. Поступање након окончаног припремног поступка

Члан 104
(Образложени предлог)

- (1) Након што испита све околности које се односе на извршење кривичног дјела, зрелост и друге околности које се тичу личности малољетника и прилика у којима живи, тужилац је дужан у року од осам дана по завршетку припремног поступка да достави судији образложен предлог за изрицање васпитне мјере или казне. У случају да тужилац након завршетка припремног поступка нађе да нема доказа да је малољетник учинио кривично дјело доноси наредбу о обустави припремног поступка.
- (2) Предлог тужиоца садржи: име и презиме малољетника, његове године живота, опис и законски назив кривичног дјела, доказе из којих произлази да је малољетник учинио кривично дјело, образложење које треба да садржи оцјену степена зрелости малољетника, као и разлоге који оправдавају примјену предложене васпитне мјере или казне малољетничког затвора, а не примјену васпитне препоруке у складу с чланом 90 ставовима 1, 4 и 5 овог закона.
- (3) Битни садржај прикупљених података из члана 92 овог закона о личности малољетника образлаже се тако да то, колико је могуће, не дјелује штетно на његово васпитање.
- (4) Приликом достављања предлога за изрицање васпитне мјере или казне тужилац доставља и доказе којима поткрепљује наводе из предлога.

Члан 105
(Неслагање судије с предлогом тужиоца)

- (1) Ако тужилац није дао образложене разлоге због којих није поступио у складу с чланом 89 ставом 3 или чланом 90 ставовима 1 и 2 овог закона, судија може изразити своје неслагање с предлогом тужиоца за изрицање санкције и затражити да вијеће из члана 17 става 3 у року од три дана о томе донесе одлуку. Вијеће одлуку доноси по саслушању тужиоца.
- (2) Вијеће може одлучити да се предмет врати тужиоцу ради поступања у складу с члановима 89 и 90 овог закона или одлучити да судија поступи у складу с чланом 106 овог закона, а ако нису испуњени услови примјене члана 106 овог закона да поступи по предлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

Члан 106

(Разматрање могућности и оправданости примјене васпитне препоруке)

(1) Прије доношења одлуке о предлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора за кривична дјела из члана 89 става 1 овог закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу с чланом 105 ставом 2 овог закона, судија је дужан да размотри могућност и оправданост примјене васпитне препоруке. О таквом начину рјешавања конкретног случаја, природи, садржају, трајању, посљедицама примјене васпитне препоруке, као и посљедицама одбијања сарадње, извршења и испуњења васпитне препоруке, судија обавјештава малољетника и родитеље, односно стараоца или усвојиоца.

(2) Ако судија нађе да с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је извршено, ранији живот малољетника и његова лична својства, вођење поступка и изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора према малољетнику не би било цјелисходно, поступа у складу са одредбама чланова 24, 25, 26 и 27 овог закона.

(3) Судија доноси рјешење којим се изриче васпитна препорука када малољетник пристане да испуни своју обавезу преузету васпитном препоруком. Док траје примјена васпитне препоруке орган старатељства судији доставља извјештај о њеној примјени.

(4) Ако су испуњени услови за изрицање васпитне препоруке и након што уз сарадњу и надзор органа старатељства малољетник испуни обавезу преузету васпитном препоруком, судија доноси рјешење о непоступању по предлогу тужиоца за изрицање предложене кривичне санкције и о томе по потреби обавјештава оштећеног и упућује га да свој имовинско-правни захтјев може остварити у парничном поступку. Против рјешења судије жалба није допуштена.

(5) Ако малољетник дјелимично испуни обавезу преузету васпитном препоруком, односно када није остварена потпуна компензација примјеном васпитне препоруке, судија одлучује на начин предвиђен у ставу 3 овог члана када нађе да изрицање кривичне санкције према малољетнику не би било цјелисходно.

(6) Ако се на основу извјештаја органа старатељства утврди да малољетник без оправданог разлога одбија да испуни обавезу преузету васпитном препоруком или је неуредно извршава судија поступа у складу с чланом 108 овог закона.

(7) Приликом разматрања могућности изрицања васпитне препоруке, признање малољетника да је учинио кривично дјело не може бити коришћено против њега у било којем другом накнадном поступку.

Члан 107

(Прихватање и поступање по предлогу тужиоца)

(1) Када судија прими предлог тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора, односно одлуку вијећа из члана 105 става 2 овог закона, предлог тужиоца доставља малољетнику и његовом браниоцу.

(2) Малољетник и бранилац могу у року од три дана од дана уручења предлога изјавити претходне приговоре из члана 233 става 1 Закона о кривичном поступку о којима вијеће одлучује у року од осам дана. Рок за подношење претходних приговора може се на предлог браниоца продужити, али не може бити дужи од петнаест (15) дана од дана уручења предлога из става 1 овог члана.

(3) Након што буде одлучено о претходним приговорима, судија доказе из члана 104 става 4 овог закона доставља тужиоцу, а предмет судији ради заказивања сједнице или главног претреса.

(4) Судија који је као члан вијећа одлучивао о приговорима не може учествовати у суђењу. Против рјешења вијећа жалба није допуштена.

Члан 108

(Заказивање сједнице или главног претреса)

(1) Након што прими предлог тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора, односно након што вијеће одбије претходне приговоре или одлучи у

складу с чланом 105 ставом 2 овог закона, судија је дужан у року од осам дана од дана пријема предлога, односно доношења одлуке вијећа заказати сједницу или главни претрес.

(2) Казна малољетничког затвора и заводске мјере изричу се само по одржаном главном претресу. Остале васпитне мјере могу се изрећи на сједници.

(3) Судија саопштава малољетнику васпитну мјеру или казну која му је изречена.

Члан 109

(Одлучивање о предлогу тужиоца на сједници)

(1) На сједницу се позивају тужилац, малољетник, бранилац, родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника, а о сједници се обавјештава и може јој присуствовати представник органа старатељства.

(2) Сједници обавезно присуствују тужилац, малољетник и његов бранилац. Уколико тужилац или бранилац неоправдано изостану са сједнице, судија поступа сходно одредбама чланова 245 и 248 Закона о кривичном поступку.

(3) Недолазак родитеља, односно стараоца или усвојиоца малољетника и представника органа старатељства, не спречава суд да одржи сједницу.

(4) Када родитељ, односно старалац није у могућности да присуствује сједници или није способан или је непознат или када малољетнику није постављен посебни старалац, судија у интересу малољетника позива представника органа старатељства и тада је његово присуство обавезно све до правоснажног окончања поступка.

(5) На сједници тужилац чита предлог и укратко излаже доказе који се односе на кривично дјело и податке о личности малољетника до којих је дошао током припремног поступка, као и разлоге који оправдавају стављање предлога за изрицање кривичне санкције. Када излаже податке који се тичу личности малољетника, тужилац поступа обазриво, како изношење ових података не би штетило даљем развоју малољетника.

(6) На сједници малољетник и његов бранилац излажу одговор на предлог тужиоца, а ако сједници присуствују родитељ, односно старалац или усвојилац малољетника и представник органа старатељства они могу давати појашњења и стављати предлоге.

(7) У овој фази поступка важи сходна примјена одредаба Закона о кривичном поступку о измјени оптужбе на главном претресу, с тим што је судија без предлога тужиоца овлашћен да одлуку донесе на основу презентованих доказа и чињеничног стања које је утврђено на сједници.

Члан 110

(Одлучивање на главном претресу)

(1) Када се одлучује на основу главног претреса, сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку о руковођењу главним претресом, о одлагању и прекидању главног претреса, о записнику и о току главног претреса, али судија може, увијек по саслушању странака, да одступи од ових правила ако сматра да њихова примјена за конкретни случај не би била цјелисходна.

(2) Осим малољетника, главном претресу обавезно присуствују тужилац, бранилац и представник надлежног органа старатељства. Ако тужилац или бранилац неоправдано изостане са главног претреса, судија предузима мјере у складу са општим одредбама Закона о кривичном поступку. О неоправданом изостанку представника органа старатељства, обавјештава се руководиоца тог органа.

(3) Поред лица чије је присуство обавезно на главном претресу, на главни претрес позивају се родитељи малољетника и усвојилац, односно старалац малољетника. Када родитељ, односно старалац или усвојилац није у могућности да присуствује главном претресу или није способан или је непознат, судија може, ако нађе да је то у најбољем интересу малољетника, да постави посебног стараоца. Недолазак родитеља малољетника, усвојиоца, односно стараоца или посебног стараоца малољетника не представља сметњу за одржавање главног претреса.

(4) У овој фази поступка сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку о измјени оптужбе на главном претресу, с тим што је судија без предлога тужиоца овлашћен да

одлуку донесе на основу презентованих доказа и чињеничног стања које је утврђено на главном претресу.

Члан 111 (Искључење јавности)

- (1) Када се суди малољетнику, јавност је увијек искључена.
- (2) Судија може допустити да главном претресу буду присутна лица која се баве заштитом и васпитањем малољетника или сузбијањем преступништва младих, као и научни радници.
- (3) У току главног претреса судија може наредити да се, осим тужиоца, браниоца и представника органа старатељства, са засједања удаље сва или поједина лица.
- (4) За вријеме извођења појединих доказа или говора странака, судија може наредити да се малољетник удаљи са засједања, и то због могућег штетног утицаја на његово васпитање. Ако је то важно за одбрану малољетника, бранилац га обавјештава о садржају и току поступка за вријеме његове одсутности.

Члан 112 (Привремени смјештај малољетника у току поступка)

- (1) У току поступка судија може на предлог тужиоца, браниоца или ако сам оцијени да је то неопходно, донијети рјешење о привременом смјештају малољетника у складу с чланом 94 овог закона, а може и укинути рјешење које је о томе раније донесено.
- (2) Трошкови смјештаја малољетника исплаћују се из буџетских средстава суда и чине саставни дио трошкова кривичног поступка.

Члан 113 (Одлуке судије за малољетнике)

- (1) Судија није везан за предлог тужиоца при одлучивању хоће ли према малољетнику изрећи казну или примијенити васпитну мјеру.
- (2) Судија рјешењем обуставља поступак у случајевима када суд на основу члана 283 тачака b), d) и e) Закона о кривичном поступку доноси пресуду којом се оптужба одбија или којом се по члану 284 Закона о кривичном поступку оптужени ослобађа од оптужбе, као и када нађе да није цјелисходно изрећи малољетнику ни васпитну мјеру нити казну.
- (3) Судија доноси рјешење и када изриче васпитну мјеру малољетнику. У изреци овог рјешења наводи се само која се мјера изриче, али се малољетник не оглашава кривим за кривично дјело које му се ставља на терет. У образложењу рјешења наводи се опис дјела и околности које оправдавају примјену изречене васпитне мјере.
- (4) Разлози за одлуку из става 3 овог члана који би могли штетно утицати на васпитање малољетника неће се изложити.
- (5) Када се доноси рјешење о обустави поступка у образложењу се наводи опис дјела и околности које оправдавају такву одлуку, при чему се не излажу разлози који би могли штетно утицати на васпитање малољетника.
- (6) Пресуда којом се малољетнику изриче казна малољетничког затвора доноси се у облику који прописује Закон о кривичном поступку за пресуду којом се оптужени оглашава кривим.

Члан 114 (Контрола поступка)

- (1) За свако продужење рока из члана 108 става 1 овог закона, судија мора имати одобрење председника суда.

(2) Главни претрес се одлаже или прекида само изузетно. О сваком одлагању или прекидању главног претреса судија обавјештава предсједника суда и износи разлоге за одлагање, односно прекидање.

(3) Судија је дужан да изради рјешење, односно пресуду у писаном облику, и то у року од осам дана од дана саопштавања донесене одлуке, а у посебно сложеним случајевима у року од петнаест (15) дана.

(4) Судија обавјештава предсједника суда сваких петнаест (15) дана који предмети малољетника нису завршени и о разлозима због којих је по појединим предметима поступак још у току. Предсједник суда, по потреби, предузима мјере да се поступак убрза.

Члан 115

(Трошкови поступка и имовинско-правни захтјев)

(1) Суд може малољетника обавезати на плаћање трошкова кривичног поступка и на испуњење имовинско-правног захтјева само ако је малољетнику изрекао казну малољетничког затвора.

(2) Ако је према малољетнику изречена васпитна мјера или је поступак обустављен, трошкови поступка падају на терет буџетских средстава суда, а оштећени се ради остваривања имовинско-правног захтјева упућује на парнични поступак.

(3) Ако малољетник има приходе или имовину, судија може одредити да плати трошкове кривичног поступка и испуни имовинско-правни захтјев и када према њему буде изречена васпитна мјера, односно када судија нађе да није цијелисходно према малољетнику изрећи казну малољетничког затвора, нити васпитну мјеру.

(4) Трошкови поступка посредовања (медијације) падају на терет буџетских средстава тужилаштва или суда.

6. Правни лијекови

Члан 116

(Жалба против пресуде и рјешења)

(1) Против пресуде којом је малољетнику изречена казна малољетничког затвора, против рјешења којим је малољетнику изречена васпитна мјера и против рјешења о обустави поступка из члана 113 става 2 овог закона могу поднијети жалбу сва лица која имају право на жалбу против пресуде из члана 293 Закона о кривичном поступку, и то у року од осам дана од дана пријема пресуде, односно рјешења.

(2) Бранилац, тужилац, брачни, односно ванбрачни друг, сродник по крви у правој линији, усвојилац, старалац, брат, сестра и хранилац могу поднијети жалбу у корист малољетника и без његове воље.

(3) Лица која су поднијела жалбу у корист малољетника могу одустати од жалбе само уз његову сагласност.

(4) Жалба против рјешења којим се изриче васпитна мјера која се издржава у установи или пресуде којом је изречена казна малољетничког затвора задржава извршење одлуке ако судија, уз сагласност са родитељима малољетника и по саслушању малољетника, не одлучи другачије.

(5) На сједницу вијећа другостепеног суда увијек се позивају тужилац, малољетник, бранилац, родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника. О сједници се обавјештава и може јој присуствовати представник органа старатељства. Недолазак странака и браниоца, који су уредно обавијештени о сједници не спречава другостепени суд да одржи сједницу.

Члан 117

(Одлуке вијећа за малољетнике другостепеног суда и забрана *reformatio in peius*)

(1) Вијеће другостепеног суда може преиначити првостепену одлуку изрицањем теже санкције према малољетнику само ако је то предложено у жалби тужиоца.

(2) Ако првостепеном одлуком није изречена казна малољетничког затвора или заводска мјера вијеће другостепеног суда може ту казну, односно мјеру изрећи само ако одржи претрес. Малољетнички затвор у дужем трајању или заводска мјера тежа од оне изречене првостепеном одлуком, може се изрећи и у сједници другостепеног вијећа за малољетнике.

Члан 118 **(Жалба на другостепену одлуку)**

(1) Против одлуке другостепеног суда дозвољена је жалба у случајевима:

а) ако је вијеће за малољетнике другостепеног суда преиначило првостепену одлуку којом је према малољетнику обустављен поступак или изречена васпитна мјера из члана 32 става 1 тачака а) и б) овог закона и након одржаног претреса изрекло казну малољетничког затвора или заводску васпитну мјеру из члана 32 става 1 тачке с) овог закона и

б) ако је вијеће за малољетнике другостепеног суда на сједници поводом жалбе изрекло казну малољетничког затвора у дужем трајању или заводску мјеру тежу од оне која је изречена првостепеном одлуком.

(2) О жалби против другостепене одлуке одлучује трећестепено вијеће Апелационог суда састављено од троје судија одређених распоредом послова у том суду који имају посебна знања из области права дјетета и преступништва младих.

(3) Одредбе члана 309 Закона о кривичном поступку примјењују се и на саоптуженог који није изјавио жалбу против другостепене одлуке.

(4) Пред овим вијећем не може се одржати претрес.

Члан 119 **(Ванредни правни лијек)**

(1) Одредбе Закона о кривичном поступку о понављању кривичног поступка завршеног правоснажном пресудом сходно се примјењују и на понављање поступка завршеног пресудом којом је према малољетнику изречена казна малољетничког затвора или донесено рјешење о примјени васпитне мјере, односно о обустави поступка.

7. Надзор суда над спровођењем мјера

Члан 120 **(Извјештај о понашању малољетника)**

(1) Управа установе у којој се према малољетнику извршава казна малољетничког затвора и заводска васпитна мјера, дужна је да свака два мјесеца достави тужилаштву и суду који је изрекао васпитну мјеру извјештај о понашању малољетника. Стручни савјетници суда и тужилаштва, а тамо гдје савјетника нема, судија и тужилац обиласком завода или установа у којима се васпитна мјера извршава, прате извршење изречене васпитне мјере.

(2) Обилазак малољетника смјештених у заводе и установе из става 1 овог члана стручни савјетници, односно судија и тужилац обављају најмање два пута у току године.

(3) Надлежни орган старатељства је дужан да сваких шест мјесеци достави извјештај суду и тужилаштву о извршењу осталих васпитних мјера. Судија може, када нађе да је то потребно, да тражи извјештај у краћем року.

(4) Извјештаји из ставова 1, 2 и 3 овог члана чине саставни дио списка.

Члан 121 **(Измјена одлуке и обустава извршења)**

(1) Када су испуњени услови за измјену одлуке о изреченој васпитној мјери прописани чланом 45 овог закона, одлуку о измјени доноси судија који је донио рјешење о васпитној мјери

ако сам нађе да је то потребно или на предлог тужиоца, малољетника, његових родитеља, усвојиоца, односно стараоца, управника завода, односно установе или органа старатељства коме је повјерен надзор над малољетником.

(2) Прије доношења одлуке судија саслушава тужиоца, малољетника, родитеља, усвојиоца, односно стараоца малољетника или друга лица, а од завода или установе у којој се извршава заводска мјера, односно од органа старатељства или других органа и установа, прибавља и потребне извјештаје о понашању малољетника и достигнутом степену успјешности у спровођењу васпитне мјере.

(3) По одредбама ставова 1 и 2 овог члана доноси се и одлука о обустављању извршења васпитне мјере и о условном отпусту из члана 43 овог закона.

(4) Одлуку о измјени одлуке о васпитној мјери или о обустави извршења мјере или условном отпусту, доноси судија на сједници којој обавезно присуствују малољетник и његови родитељи, односно старалац или усвојилац малољетника, тужилац, бранилац и представник органа старатељства, односно завода или установе гдје се васпитна мјера извршава.

Члан 122

(Поступање у односу на мјере безбједности)

(1) Ако се малољетник без оправданог разлога током трајања одгођеног извршења казне малољетничког затвора или условног отпуста из завода или установе не подвргне амбулантном лијечењу на слободи, суд може на предлог тужиоца или на предлог установе или амбуланте у којој се малољетник лијечио или имао лијечити, органа старатељства или по службеној дужности, одредити да се мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења или обавезног лијечења од зависности принудно изврши у здравственој или некој другој специјализованој установи или ће обуставити извршење мјере безбједности ако утврди да је престала потреба за лијечењем малољетника.

(2) Прије доношења одлуке из става 1 овог члана суд, ако је то потребно, прибавља и мишљење одговарајућег љекара – вјештака.

Члан 123

(Поступак за накнадно изрицање казне малољетничког затвора)

(1) Малољетнику којем је одгођено изрицање казне малољетничког затвора из члана 54 овог закона ова казна на предлог тужиоца може бити накнадно изречена у складу с чланом 55 овог закона.

(2) О предлогу тужиоца одлучује суд који је надлежан да одлучује о новоучињеном кривичном дјелу. Ако малољетник не испуњава посебне обавезе или се супротставља извршењу изречене васпитне мјере о предлогу тужиоца одлучује суд који је одложио извршење казне. Главни претрес и пресуда ограничавају се на питање одмјеравања казне и разлоге за њено накнадно изрицање, односно неизрицање.

(3) Против одлуке о одбијању предлога за накнадно изрицање казне тужилац има право жалбе, а против одлуке о изреченој казни лица из члана 116 ставова 1 и 2 овог закона.

(4) Ако казна не буде изречена најкасније у року од шест мјесеци од дана престанка времена провјеравања или од завршетка поступка због новог кривичног дјела на основу члана 55 става 4 овог закона, првостепени суд који је одложио изрицање казне малољетничког затвора доноси рјешење којим се утврђује брисање те осуде. Рјешење се доставља осуђеном, његовом родитељу, односно стараоцу или усвојиоцу, браниоцу, тужиоцу и органу надлежном за вођење казнене евиденције.

V. ПРИМЈЕНА МЈЕРЕ УПОЗОРЕЊА, ВАСПИТНИХ ПРЕПОРУКА И ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

1. Примјена мјере упозорења, васпитних препорука и извршење кривичних санкција

Члан 124 (Посебни подзаконски акти)

(1) Примјена мјере упозорења из члана 22 овог закона регулише се посебним подзаконским актом који доноси шеф Полиције Брчко дистрикта БиХ.

(2) Примјена васпитних препорука из члана 26 овог закона регулише се посебним подзаконским актом који доноси Правосудна комисија.

Члан 125 (Примјена одредаба о извршењу кривичних санкција)

Одредбе о извршењу кривичних санкција према малољетницима примјењују се и на пунољетне учиниоце кривичних дјела којима је изречена васпитна мјера или казна малољетничког затвора, као и на лица која за вријеме извршења тих санкција постану пунољетна.

Члан 126 (Индивидуални приступ)

(1) У току извршавања кривичних санкција према малољетнику треба поступати на начин који одговара његовом узрасту, степену зрелости и другим својствима личности, уз поштовање достојанства малољетника, подстицање његовог цјеловитог развоја и учешћа у сопственој ресоцијализацији, придржавајући се савремених педагошких, психолошких и педолошких знања и искустава.

(2) Малољетнику се омогућавају услови за стицање основног и средњег стручног образовања и радног оспособљавања, као и слободно креативно изражавање и изражавање вјерских осјећања и вршење вјерских обреда.

Члан 127 (Здравље малољетника)

(1) Брига о здрављу малољетника према коме се извршава заводска васпитна мјера или казна малољетничког затвора обезбјеђује се у складу с прихваћеним медицинским стандардима који се примјењују према малољетницима у широј заједници.

(2) Малољетници према којима се извршава заводска васпитна мјера или казна малољетничког затвора подвргавају се најмање једном годишње систематском прегледу од стране одговарајуће здравствене установе. Извјештај о здравственом стању доставља се судији и тужиоцу, родитељу, односно стараоцу или усвојиоцу малољетника, као и стручним савјетницима или органу старатељства.

(3) Посебна пажња посвећује се потребама трудних малољетница и мајки с бебама, наркомана, алкохоличара и малољетника с посебним потребама.

(4) Најмање два пута годишње саставља се извјештај о психичком стању малољетника и доставља судији који врши надзор, односно има увид у извршење кривичне санкције из става 1 овог члана, тужиоцу, родитељу, односно његовом стараоцу или усвојиоцу, као и органу старатељства.

Члан 128 **(Програми поступања)**

(1) Извршење васпитне мјере и казне малољетничког затвора заснива се не појединачном програму поступања с малољетником који је прилагођен његовој личности и у складу је са савременим достигнућима науке, педагошке и пенолошке праксе.

(2) Појединачни програми се израђују на основу цјеловитог сагледавања зрелости и других својстава личности малољетника, његовог узраста, нивоа образовања, ранијег живота малољетника и понашања у социјалној средини, облика поремећаја понашања, врсте кривичног дјела и околности под којима је учињено.

(3) Појединачним програмом посебно се утврђују: ниво зрелости малољетника, друга својства његове личности, могућност укључења у процес образовања и радног оспособљавања, коришћење и организација слободног времена, рад са родитељем, усвојиоцем или стараоцем малољетника и другим члановима његове породице, као и други облици психосоцијалног, педагошког и пенолошког утицаја на малољетника.

Члан 129 **(Трошкови извршења кривичних санкција)**

(1) Трошкови извршења кривичних санкција према малољетнику падају на терет буџета Брчко дистрикта.

(2) Родитељ, усвојилац или старалац малољетника, односно друго лице које је по закону обавезно да издржава малољетника, као и малољетник који има приходе или имовину, у правилу нису дужни али могу да сnose дио трошкова извршења посебних обавеза, мјера појачаног надзора у другој породици, упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и казне малољетничког затвора.

(3) О висини подмирења дијела трошкова, исхране и задовољавања других личних потреба малољетника одлучује суд на предлог лица из става 2 овог члана и она може бити у висини износа минималне плате на нивоу Брчко дистрикта коју утврђује надлежни Завод за статистику за мјесец који претходи мјесецу одлучивања или у висини коју предложи подносилац предлога. У овом случају суд најприје доноси одлуку о изрицању кривичне санкције, а након тога наставља поступак за одлучивање о подмирењу дијела трошкова и о томе доноси посебно рјешење.

Члан 130 **(Измјена одлуке о трошковима)**

(1) На предлог лица из члана 129 става 2 овог закона, односно на предлог органа старатељства, друге породице, завода или установе у којој се кривична санкција извршава, судија може посебним рјешењем измијенити одлуку о подмиривању дијела трошкова исхране и задовољавања других личних потреба малољетника смјештеног у заводу или установи, односно трошкова насталих извршењем васпитних мјера, посебних обавеза или појачаног надзора у другој породици.

(2) Подмиривање трошкова кривичних санкција лица из члана 129 става 2 овог закона траје док, у односу на та лица, траје њихова законска обавеза издржавања малољетника, а у односу на малољетника док је у могућности да сноси трошкове извршења кривичне санкције.

Члан 131 **(Предузимање мјера ради заштите права малољетника)**

Када судија у току извршења кривичне санкције утврди да постоје чињенице и околности које упућују на потребу предузимања мјере ради заштите права малољетника, дужан је да о томе обавијести надлежни орган старатељства по мјесту пребивалишта или боравишта малољетника.

Члан 132 **(Право на приговор)**

(1) Малољетник који сматра да је лишен одређених права или да су му она повријеђена, као и да су учињене друге незаконитости или неправилности у току извршења заводске васпитне мјере или казне малољетничког затвора, има право приговора руководиоцу установе у којој се та кривична санкција извршава.

(2) Поводом приговора малољетника, руководилац установе у којој се васпитна мјера, односно казна малољетничког затвора извршава, доноси у року од три дана образложено рјешење којим се приговор одбија као неоснован или се утврђује његова потпуна или дјелимична основаност, у ком случају се хитно предузимају одговарајуће мјере за отклањање учињених повреда или лишавање права малољетника, односно других незаконитости или неправилности. Рјешење мора садржати поуку о правном лијеку.

(3) Против рјешења руководиоца установе о приговору малољетник може, у року од осам дана од пријема рјешења, поднијети жалбу судији суда који врши надзор над извршењем васпитне мјере, односно који је изрекао казну малољетничког затвора.

2. Извршење васпитних мјера

Члан 133 **(Извршење)**

(1) Васпитна мјера се извршава по правоснажности одлуке и када извршење нема законских сметњи, осим ако овим законом није другачије одређено.

(2) За извршење васпитних мјера надлежан је орган старатељства, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 134 **(Надзор и контрола извршења)**

Надзор над извршењем и контролу извршења васпитне мјере врши судија који је изрекао васпитну мјеру.

Члан 135 **(Непосредни надзор)**

(1) Судија и тужилац најмање једном годишње врше непосредни надзор и контролу извршења васпитних мјера.

(2) Извјештаји о току и резултатима извршења васпитних мјера прибављају се и достављају у складу с чланом 120 овог закона.

2.1. Извршење мјера посебних обавеза

Члан 136 **(Надзор над извршењем)**

(1) На захтјев судије надлежни орган старатељства дужан је да достави извјештај о току и резултатима извршења изречене мјере посебне обавезе из члана 35 става 2 овог закона.

(2) Прибављање извјештаја из става 1 овог члана судија може повјерити и стручном савјетнику из члана 22 овог закона.

(3) Извршење мјере посебних обавеза регулише се посебним подзаконским актом из члана 35 става 9 овог закона.

2.2. Извршење мјере упућивања у васпитни центар

Члан 137 (Надлежност и спровођење)

(1) Орган старатељства надлежан према мјесту пребивалишта или боравишта малољетника у вријеме када је одлука којом је изречена мјера упућивања у васпитни центар постала извршна, надлежан је и за извршење ове васпитне мјере.

(2) Орган старатељства из става 1 овог члана стара се о спровођењу мјере дневног боравка у центру.

Члан 138 (Боравак малољетника у васпитном центру)

(1) Малољетник за вријеме извршења ове мјере остаје код својих родитеља, усвојиоца или стараоца и наставља да похађа школу или одлази на посао.

(2) Извјештај о току и резултатима спровођења мјере доставља се, на захтјев судији, тужиоцу и органу старатељства у току самог трајања мјере и по њеном истеку, а у случају трајања мјере из члана 36 става 2 тачке b), сваких петнаест (15) дана.

(3) Одредбе овог закона којим се уређује извршење васпитне мјере појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца примјењују се и на извршење васпитне мјере упућивања у васпитни центар.

2.3. Извршење васпитних мјера појачаног надзора

2.3.1. Извршење мјере појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца

Члан 139 (Почетак извршења)

Извршење васпитне мјере појачани надзор родитеља, усвојиоца или стараоца почиње даном када се родитељу, усвојиоцу или стараоцу малољетника достави извршна судска одлука којом је изречена васпитна мјера.

Члан 140 (Провјера извршења мјере)

Родитељ, усвојилац или старалац малољетника дужан је да извршава налоге и упутства судије и да надлежном органу старатељства омогући провјеру извршења васпитне мјере и прихвати указану помоћ ради њеног извршења.

Члан 141 (Обавјештавање суда)

(1) Родитељ, усвојилац или старалац малољетника, односно орган старатељства, у роковима прописаним чланом 120 овог закона, обавјештава суд о току и резултатима извршења васпитне мјере.

(2) Орган старатељства без одлагања обавјештава суд и тужиоца о разлозима који отежавају извршење мјере.

2.3.2. Извршење мјере појачаног надзора у другој породици

Члан 142 (Упућивање у другу породицу)

(1) Васпитна мјера појачаног надзора у другој породици извршава се у породици коју је одредио суд који је судио, на предлог надлежног органа старатељства.

(2) По пријему извршне судске одлуке, која је претходно достављена малољетнику, надлежни орган старатељства упућује малољетника у породицу која је одређена судском одлуком.

Члан 143 (Извршење мјере)

(1) Надлежни орган старатељства и породица у коју се малољетник смјешта закључују уговор у писаном облику којим се регулишу међусобна права и обавезе.

(2) Породица у којој је малољетник смјештен дужна је надлежном органу старатељства да омогући провјеру извршења васпитне мјере и прихвати понуђену помоћ ради остваривања сврхе васпитне мјере.

(3) За вријеме извршења ове васпитне мјере малољетник одржава везе са својом породицом, ако суд који прати и контролише извршење васпитне мјере, на предлог органа старатељства, другачије не одлучи.

Члан 144 (Измијењене околности)

Суд који је изрекао васпитну мјеру појачаног надзора у другој породици може по службеној дужности или на предлог тужиоца, односно органа старатељства, да одреди смјештај малољетника у неку другу породицу, ако се прилике у породици у којој је малољетник смјештен толико измијене да отежавају извршење васпитне мјере.

Члан 145 (Сходна примјена одредаба)

Одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мјере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или стараоца примјењују се сходно и на извршење васпитне мјере појачаног надзора у другој породици.

2.3.3. Извршење мјере појачаног надзора надлежног органа социјалног старања

Члан 146 (Орган социјалног старања)

(1) За извршење васпитне мјере појачаног надзора органа старатељства надлежан је орган пребивалишта, односно боравишта малољетника у вријеме када је одлука којом је мјера изречена постала извршна.

(2) Орган старатељства дужан је да по пријему извршне одлуке којом је васпитна мјера појачаног надзора изречена одреди службено лице органа старатељства или друго стручно лице које ће мјеру спроводити и о томе одмах обавјештава судију.

Члан 147
**(Обавезе стручног лица органа старатељства,
државних органа и других установа)**

(1) Стручно лице коме је повјерено извршење васпитне мјере сачињава програм рада с малољетником, у складу са упутствима суда и надлежног органа старатељства.

(2) Државни органи, васпитне, образовне, здравствене и друге установе дужни су да стручном лицу које спроводи ову васпитну мјеру пруже помоћ, а родитељ, усвојилац или старалац дужан је да обавијести стручно лице о приликама које отежавају извршење мјере.

(3) На остала питања у вези са извршењем васпитних мјера појачаног надзора надлежног органа старатељства сходно се примјењују одредбе овог закона којим се уређује извршење васпитне мјере појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца.

3. Извршење заводских васпитних мјера

3.1. Опште одредбе

Члан 148
(Васпитне установе и васпитно-поправни дом)

Заводске мјере извршавају се у васпитним установама, васпитно-поправном дому и посебној установи за лијечење и оспособљавање малољетника.

Члан 149
(Доставља документације и одлуке органу надлежном за извршење)

(1) Суд који је судио извршну одлуку са документацијом коју чини извод из матичне књиге рођених, исправама или доказима о дотадашњем школовању и оспособљавању, налазом о здравственом стању, подацима о ранијем вршењу кривичних дјела, вођеним поступцима и извјештајима органа старатељства, заједно с налогом, доставља органу надлежном за упућивање ради извршења заводске мјере у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

(2) Орган коме је одлука достављена на извршење дужан је да приступи извршењу кривичне санкције у року од осам, а најдуже у року од петнаест (15) дана од дана пријема одлуке и документације из става 1 овог члана.

Члан 150
(Пријем малољетника у установу)

(1) Пријем малољетника у установу врши се на основу налога о извршењу санкције који издаје суд.

(2) Након пријема у установу, малољетнику се на језику и на начин који разумије објашњавају правила установе, права и обавезе које има, а у року од двадесет четири (24) часа обавља се и медицински преглед малољетника.

(3) Малољетнику се обезбјеђује копија правилника установе у којој се налази. За малољетнике који су неписмени или не разумију језик, информације преносе на начин који обезбјеђује њихово потпуно разумијевање.

(4) Досијеи малољетника који садрже податке о идентитету, чињеницама и разлозима упућивања у установу, органу који је то одредио, дану и сату пријема, податке о премјештању и отпуштању, детаље о физичком и менталном здрављу малољетника, као и обавјештења родитељу, усвојиоцу или стараоцу, повјерљиве су природе и доступни су само овлашћеном особљу установе.

Члан 151
(Права малољетника)

Малољетник према коме се извршава заводска мјера има права на:

- a) дозволу да носи властиту одјећу ако је погодна, а ако исту нема, установа је дужна да му се обезбиди: доњи веш, сезонска одјећа и обућа примјерена локалним временским условима. Погодном одјећом се сматра и одјећа која није деградирајућа или понижавајућа и која не представља ризик за безбједност;
- b) исхрану која је дијететски, хигијенски и здравствено прилагођена његовом узрасту, која га одржава у добром здрављу и снази и омогућава му нормалан психофизички развој;
- c) најмање три obroка дневно чија је укупна вриједност најмање 16.000 цула;
- d) боравак ван затворених просторија у установи у слободно вријеме и на свјежем ваздуху у трајању најмање три часа дневно;
- e) учествовање у организованим културним, спортским и другим прикладним активностима ван установе;
- f) обезбјеђење услове за бављење физичком рекреацијом и спортом;
- g) похађање наставе ван установе ако у тој установи није организована настава одређеног смјера или образовања и ако то оправдавају досадашњи успјеси у васпитању и школовању малољетника, под условом да то не штети извршењу васпитне мјере;
- h) неограничен пријем пакета чија се тежина и допуштена садржина одређују актом о кућном реду;
- i) примање поште и по сопственом избору комуницирање у писаној форми или телефоном најмање два пута седмично;
- j) примање информација праћењем штампе и других публикација, радио и телевизијског програма, играног филма, приступом библиотеци, интернету или на други прихватљив начин који промовише добробит малољетника;
- k) посјете једном недјељно родитеља, усвојилаца, старалаца, брачног друга, лица с којим је засновао ванбрачну заједницу, усвојеника, дјеце и осталих сродника у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена сродства;
- l) боравак с брачним другом или лицем с којим је засновао ванбрачну заједницу једном мјесечно до три часа насамо у за ту сврху одређеној просторији у оквиру установе;
- lj) посјете два пута мјесечно и других лица која не ометају извршење васпитне мјере, с тим да забрану посјете ових лица може да изрекне руководицац установе који ће рјешењем дати образложење за доношење такве одлуке;
- m) посјете представника владиних и невладиних организација, институција и других који су заинтересовани за пружање помоћи малољетнику у облику образовања, запошљавања или смјештаја у сврху припреме за повратак у заједницу;
- n) рад према својим могућностима у установи сагласно обавезама у похађању наставе. За малољетника који не похађа наставу, радно вријеме траје у складу са општим прописима. Малољетник се ван радног времена може радно ангажовати највише два часа дневно на одржавању чистоће и другим текућим пословима установе;
- nj) накнаду за рад и новчане награде за посебне успјехе у раду, чије најниже и највише износе одређује руководицац установе за извршење заводских санкција, као и право да половином накнаде и награде слободно располаже, а остатак му се ставља на штедњу, с тим да му, изузетно, руководицац установе може одобрити коришћење цијеле накнаде. Ни у ком случају интерес малољетника и његов рад не смију бити подређени циљевима остваривања профита установе или неког трећег;
- o) дневни и недјељни одмор у складу са општим прописима;
- p) годишњи одмор у трајању од осамнаест (18) до тридесет (30) дана, а који се користи ван установе или у оквиру установе, с тим да о дужини, начину и мјесту коришћења одлучује руководицац установе на предлог васпитача;

- г) здравствену заштиту ван установе, ако установа не може да пружи одговарајућу здравствену заштиту. Вријеме проведено на лијечењу у одговарајућој здравственој установи урачунава се у трајање васпитне мјере;
- ѕ) обавјештавање породице малољетника о здравственом стању малољетника, а ако малољетник умре у року од шест мјесеци од отпуштања, да изврше увид у извјештаје спроведене истраге;
- џ) обавјештавање у најкраћем могућем року о смрти, озбиљној болести или повреди било ког члана уже породице и да се обезбиједи посјета члану породице или присуство сахрани и
- т) право, ако жели, да учествује у вјерској служби и у вези с тим да посједује и задржи потребне вјерске књиге и предмете за вјероисповиједање, као и право да одбије све облике учешћа у вјерским и религиозним службама и образовању.

Члан 152 (Погодности)

- (1) Малољетнику који се добро влада и залаже на раду руководица установе васпитно-поправног дома може додијелити следеће погодности:
  - а) проширено право на пријем посјета;
  - б) слободне изласке из дома у град;
  - в) посјете спортским, културним и другим прикладним догађајима ван васпитно-поправног дома;
  - г) посјете породици, сродницима или другим блиским лицима за вријеме викенда и празника и
  - д) додатна одсуства из установе васпитно-поправног дома до петнаест (15) дана.
- (2) Проширено право на пријем посјета подразумијева и чешће посјете лица из члана 151 става 1 тачке ј) овог закона.
- (3) Руководилац установе у складу с посебним правилником може малољетнику додијелити и друге погодности које повољно утичу на извршење васпитне мјере.

Члан 153 (Дисциплински прекршаји и поступак)

- (1) Имајући у виду основне карактеристике, потребе и права малољетника, надлежни орган ће посебним правилником прописати које понашање представља дисциплински прекршај, врсте санкција које се могу изрећи и њихово трајање, орган који је овлашћен да изриче те санкције, као и орган овлашћен да разматра жалбе.
- (2) Ниједан малољетник неће бити кажњен за дисциплински прекршај о коме претходно није спроведена истрага и малољетник на њему разумљив начин претходно обавијештен о наведеном прекршају и дата му могућност да презентује своју одбрану, укључујући и право на жалбу.

Члан 154 (Забрањене дисциплинске мјере)

Забрањене су дисциплинске мјере које укључују ускраћивање рада, смањење хране, ограничење комуникације малољетника с члановима породице, затварање у мрачне просторије и самице, колективно кажњавање малољетника, као и друге дисциплинске мјере које деградирају и угрожавају физичко или ментално здравље малољетника.

Члан 155 (Дисциплинске мјере)

- (1) Због повреде одредаба овог закона које се односе на правила боравка у установи васпитно-поправног дома, правила кућног реда и радне дисциплине, обавеза и програма

поступања и налога овлашћених лица малољетнику се могу изрећи дисциплинске мјере опомене и одузимања додијељених погодности.

(2) Погодности предвиђене чланом 152 ставом 1 тачком d) овог закона могу се ограничити само ако би посјета породици, сродницима или другим блиским лицима угрозила физичко и ментално здравље малољетника или би се на други начин ометало извршење васпитне мјере, о чему руководиоца установе доноси рјешење са разлoзима за доношење такве одлуке.

(3) Ако се сврха дисциплинске мјере може постићи и без њеног извршења, извршење дисциплинских мјера одузимања додијељених погодности може се условно одложити до деведесет (90) дана. Условно одлагање извршења дисциплинске мјере може се опозвати ако се малољетнику у року за који је одложено извршење изрекне ново одузимање додијељених погодности.

Члан 156

(Забрана ношења и употребе оружја и ограничења употребе силе и принуде)

(1) Забрањено је ношење и употреба оружја од стране запослених у установи у којој се извршавају заводске васпитне мјере.

(2) Употреба средстава силе и принуде из било ког разлога је забрањена, изузев у случајевима када су друге методе контроле исцрпљене или су биле неуспјешне, и то само на најкраће могуће вријеме и у складу са овлашћењима утврђеним законом и прописима установе.

(3) По наређењу руководиоца установе средства силе и принуде за привремено онеспособљавање могу се примијенити само ради спречавања малољетниковог самоповређивања, спречавања физичког напада и повређивања службеног лица и других малољетника или уништења имовине већих размјера, а о чему се одмах обавјештавају Суд, Тужилаштво и Правосудна комисија Брчко дистрикта БиХ.

Члан 157

(Правилник о кућном реду)

Ближе одредбе о организацији и начину извршења заводских васпитних мјера прописују се правилником о кућном реду установе.

Члан 158

(Обилазак малољетника смјештеног у установи)

(1) Судија и тужилац најмање два пута у току године обилазе малољетника смјештеног у установи за извршење заводских мјера, гдје у непосредном контакту с малољетником и стручним лицима која се старају о извршењу мјере, као и увидом у одговарајућу документацију, утврђују законитост и правилност поступања и цијене успјех постигнут у васпитању и правилном развоју личности малољетника.

(2) О уоченим пропустима и другим запажањима, лица из става 1 овог члана дужна су да без одлагања обавијесте Правосудну комисију, као и установу у којој се васпитна мјера извршава.

(3) По обавјештавању судије, односно тужиоца, Правосудна комисија, као и управа установе у којој се васпитна мјера извршава, дужни су да без одлагања изврше одговарајуће провјере и предузму мјере за отклањање незаконитости и неправилности и о томе обавијесте судију и тужиоца.

Члан 159

(Одлагање извршења заводске мјере)

(1) На молбу малољетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца или на предлог надлежног органа старатељства, судија може из разлога предвиђених Законом о извршењу кривичних санкција да одложи извршење заводске мјере.

(2) О одлагању одлучује рјешењем судија који је изрекао васпитну мјеру у року од три дана од дана пријема молбе. Вријеме одлагања може бити одређено у трајању до године дана, а у случају болести малољетника док болест траје.

(3) Против рјешења судије, родитељ, усвојилац или старалац малољетника могу у року од три дана од дана пријема рјешења поднијети жалбу вијећу за малољетнике истог суда. Вијеће за малољетнике о жалби одлучује у року од три дана од дана пријема жалбе.

(4) Молба и предлог из става 1 овог члана и жалба из става 3 овог члана задржавају извршење заводске мјере.

(5) Ако суд приликом поновног одбијања молбе за одлагање извршења утврди да се право на молбу злоупотребава, одлучује да жалба не задржава извршење заводске мјере.

Члан 160

(Прекид извршења заводске мјере)

(1) На молбу малољетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца, на предлог органа старатељства или руководиоца установе у којој се заводска мјера извршава, судија може из разлога предвиђених Законом о извршењу кривичних санкција прекинути извршење васпитне мјере.

(2) Вријеме прекида извршења заводске мјере може бити одређено у трајању до годину дана, а у случају болести малољетника док болест траје.

(3) Против рјешења судије лица из става 1 овог члана могу изјавити жалбу вијећу за малољетнике у року од три дана од дана пријема рјешења. Вијеће за малољетнике о жалби одлучује у року од три дана од дана пријема жалбе.

(4) Вријеме прекида извршења не урачунава се у вријеме трајања мјере.

(5) Када престану околности због којих је одобрен прекид издржавања заводске мјере или се утврди да је прекид одобрен на основу лажних исправа и доказа или ако се прекид не користи у сврху за коју је дозвољен, судија који је изрекао заводску мјеру укида рјешење из става 1 овог члана и малољетнику налаже да се одмах, а најдуже у року од три дана од пријема рјешења јави установи ради извршења заводске мјере. Рјешење се доставља малољетнику, родитељима, односно стараоцу или усвојиоцу и установи, с тим да жалба не задржава извршење заводске мјере.

(6) Против рјешења судије из става 6 овог члана жалбу могу изјавити малољетник, родитељи, односно старалац или усвојилац у року од три дана од пријема рјешења вијећу из члана 17 става 3 овог закона. Вијеће о жалби одлучује у року од три дана од пријема жалбе.

Члан 161

(Сходна примјена Закона о извршењу кривичних санкција)

На сва остала питања у вези са одлагањем и прекидом извршења заводских мјера сходно се примјењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција којим се уређује одлагање извршења и прекид извршења казне затвора за учињено кривично дјело.

Члан 162

(Отпуштање малољетника из установе)

(1) Малољетник се отпушта са извршења заводске мјере када протекне законом одређено најдуже трајање мјере или када суд донесе одлуку о обустављању њеног извршења, замјени изречене васпитне мјере другом мјером или условним отпустом.

(2) О условном отпусту из васпитне установе и васпитно-поправног дома, на молбу малољетника, одлучује судија суда који је изрекао мјеру упућивања у васпитну установу и васпитно-поправни дом.

(3) Када се малољетник налази у завршном разреду школе или при крају стручног усавршавања, а отпуштањем из установе у којој се мјера извршава би се онемогућио завршетак школовања или стручног оспособљавања, установа може, на молбу малољетника, омогућити завршетак школовања или стручног оспособљавања.

(4) У том случају на малољетника се не примјењују одредбе члана 163 става 4 и члана 168 става 4 овог закона.

3.2. Извршење мјере упућивање у васпитну установу

Члан 163 (Упућивање у васпитну установу)

(1) Заводска мјера упућивања у васпитну установу извршава се у установи која обезбјеђује смјештај и задовољавање васпитних, здравствених, образовних, спортских и других развојних потреба малољетника.

(2) Заводска мјера упућивања у васпитну установу изречена лицу мушког пола извршава се у васпитној установи за та лица.

(3) Заводска мјера упућивања у васпитну установу изречена лицу женског пола извршава се у васпитној установи за малољетнице или у одвојеном женском одјељењу васпитне установе из става 2 овог члана.

(4) Малољетник коме је изречена ова васпитна мјера има иста права и обавезе као и остали малољетници у васпитној установи, с тим што му се у погледу поступања поклања посебна пажња, али тако да се у животу и раду у установи не издваја од осталих.

(5) О изреченој васпитној мјери малољетнику упознаје се само руководилац установе, као и васпитно, образовно и друго стручно особље које је укључено у извршење васпитне мјере.

(6) Лице коме је изречена заводска мјера упућивања у васпитну установу може у њој остати до навршене двадесет три (23) године.

Члан 164 (Довођење малољетника у установу)

(1) Орган старатељства надлежан према мјесту пребивалишта, односно боравишта малољетника у вријеме када је одлука којом је васпитна мјера изречена постала извршна одређује лице које је дужно да малољетника доведе у васпитну установу.

(2) Васпитна установа обавјештава суд о пријему малољетника и дану почетка извршења васпитне мјере.

Члан 165 (Пријем малољетника у установу)

(1) Приликом ступања малољетника у васпитну установу, у складу са одредбом члана 150 овог закона најприје се утврђује идентитет малољетника, затим слиједи лекарски преглед, а потом испитивање личности у посебном одјељењу васпитне установе ради одређивања програма поступања. Ово испитивање може трајати најдуже тридесет (30) дана.

(2) Појединачни програм поступања с малољетником сачињава стручни тим установе.

(3) Послије испитивања из става 1 овог члана малољетник се распоређује у васпитну групу која се формира према узрасту, нивоу зрелости и другим личним својствима малољетника, као и одређеном програму поступања, ради примјене истоврсних васпитних поступака и утицаја.

(4) Васпитна група има највише десет (10) малољетника и посебног васпитача.

Члан 166 (Немогућност отпочињања или наставка извршења васпитне мјере)

(1) Ако извршење мјере не може да отпочне или се настави због одбијања или бјекства малољетника, орган старатељства, односно руководилац установе о томе обавјештава надлежну

организациону јединицу Полиције Брчко дистрикта која доводи малољетника у васпитну установу.

(2) Начин довођења не смије нарушавати достојанство малољетника, нити му наудити физички или ментално.

Члан 167

(Премјештај малољетника у другу васпитну установу)

На захтјев малољетника, родитеља, усвојиоца или стараоца малољетника или на предлог установе у којој се мјера извршава, односно на предлог надлежног органа старатељства, суд може донијети одлуку о премјештају малољетника у другу васпитну установу када првобитни критеријуми за упућивање или даља потреба за реинтеграцијом у друштво могу бити ефикасније постигнути у другој установи или када образложени разлози безбједности пребацивање чине неопходном мјером.

3.3. Извршење мјере упућивања у васпитно-поправни дом

Члан 168

(Васпитно-поправни дом)

(1) Заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом изречена лицу мушког пола извршава се у васпитно-поправном дому за та лица.

(2) Заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом изречена лицу женског пола извршава се у васпитно-поправном дому за малољетнице или у одвојеном женском одјељењу васпитно-поправног дома из става 1 овог члана.

(3) Пунољетно лице коме је изречена мјера из става 1 овог члана, као и малољетник који у васпитно-поправном дому док траје мјера постане пунољетан, смјешта се у посебно одјељење васпитно-поправног дома.

(4) Лице коме је изречена заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом, у њему може остати до навршене двадесет три (23) године.

Члан 169

(Упућивање малољетника)

(1) За упућивање малољетника у васпитно-поправни дом надлежан је суд који је изрекао мјеру. Малољетнику се за припрему мора оставити најмање осам, а највише петнаест (15) дана.

(2) Малољетника који се налази у притвору у васпитно-поправни дом упућује суд на чијем је подручју сједиште установе у којој је малољетник притворен.

(3) Суд који упућује малољетника на извршење ове мјере доставља васпитно-поправном дому извршну одлуку о изреченој мјери с документацијом из члана 149 става 1 овог закона.

Члан 170

(Довођење у васпитно-поправни дом)

(1) Суд који је судио налаже малољетнику који није у притвору у писаном облику да се одређеног дана јави ради извршења изречене мјере или налаже родитељу, усвојиоцу или стараоцу да малољетника одређеног дана доведе у васпитно-поправни дом.

(2) Суд из става 1 овог члана обавјештава васпитно-поправни дом о датуму када малољетник треба да се јави и уз то обавјештење доставља извршну одлуку о изрицању мјере с подацима о малољетнику прибављеним у току поступка из члана 149 става 1 овог закона.

(3) Ако се малољетник по налогу суда не јави у васпитно-поправни дом, суд наређује његово довођење, а ако се малољетник крије или је у бјекству, суд наређује издавање потјернице.

(4) У случају бјекства малољетника из васпитно-поправног дома, руководилац установе ће одмах обавијестити родитеља, односно стараоца малољетника и наредити издавање потјернице.

Члан 171 **(Пријем малољетника у васпитно-поправни дом)**

Пријем малољетника у васпитно-поправни дом врши се у складу са одредбама члана 150 овог закона.

3.4. Упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање

Члан 172 **(Ометеност у психофизичком развоју)**

(1) Малољетник коме је због ометености у психофизичком развоју или због психичких поремећаја изречена мјера упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање на основу одредбе члана 44 овог закона, у тој установи има иста права као и остали малољетници смјештени у установу.

(2) Ако се у посебној установи за лијечење и оспособљавање не могу задовољити потребе малољетника са инвалидитетом, малољетник се премјешта у специјализовани завод или установу гдје се ове потребе могу задовољити.

Члан 173 **(Упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање)**

(1) Упућивање малољетника у посебну установу за лијечење и оспособљавање врши орган старатељства према пребивалишту, односно боравишту малољетника у вријеме када је одлука којом је васпитна мјера изречена постала извршна.

(2) Орган старатељства из става 1 овог члана одмах обавјештава суд надлежан за извршење ове мјере и Полицију Брчко дистрикта када извршење мјере не може да започне или да се настави због одбијања или бјекства малољетника.

(3) Малољетник се доводи и спроводи у пратњи здравствених радника.

(4) Начин довођења и спровођења не смије нарушавати достојанство малољетника, нити му наудити физички или ментално.

Члан 174 **(Извјештавање)**

Посебна установа за лијечење и оспособљавање малољетника о резултатима извршења мјере доставља извјештај у складу с чланом 120 ставом 1 овог закона, а када малољетник постане пунољетан, посебно извјештава судију и тужиоца о здравственом стању малољетника ради испитивања потребе за доношењем једне од одлука предвиђених чланом 44 ставом 3 овог закона.

4. Извршење казне малољетничког затвора и мјера безбједности

Члан 175

(Одвојени казнено-поправни заводи)

(1) Казна малољетничког затвора извршава се у посебном казнено-поправном заводу за малољетнике који не могу имати додир са казнено-поправном установом у којој одрасла лица издржавају казну затвора.

(2) Казна малољетничког затвора изречена лицима женског пола извршава се у посебном казнено-поправном заводу за малољетнице или посебном одјељењу казнено-поправног завода за малољетнике из става 1 овог члана.

(3) Малољетници који за вријеме извршења казне малољетничког затвора постану пунољетни и даље настављају да бораве у заводу за малољетнике или у одјељењу за млађа пунољетна лица, осим ако њихова друштвена реинтеграција неће имати већи ефекат ако се смјесте у завод за одрасле.

(4) Млађа пунољетна лица којима је изречена казна малољетничког затвора смјештају се у завод која има сличан режим као и завод за малољетнике.

Члан 176

(Вријеме останка у казнено-поправном заводу ради школовања или стручног оспособљавања)

(1) Осуђени на казну малољетничког затвора у казнено-поправном заводу за малољетнике може остати најдуже до навршене двадесет три (23) године, а ако до тада не издржи казну, поступа се у складу са чланом 175 овог закона.

(2) Изузетно, у казнено-поправном заводу за малољетнике осуђени може остати и након што је навршио двадесет три (23) године, ако је то потребно ради завршавања школовања или стручног оспособљавања или ако остатак неиздржане казне није већи од шест мјесеци, али најдуже до навршених двадесет пет (25) година.

Члан 177

(Одлучивање о условном отпусту)

(1) О условном отпусту осуђеног на казну малољетничког затвора одлучује судија првостепеног суда који је донио пресуду.

(2) Судија одлучује о условном отпусту на основу молбе малољетника.

(3) Прије доношења одлуке судија, по потреби, усмено саслушава малољетника, његове родитеље, представнике органа старатељства и друга лица и прибавља извјештај и мишљење казнено-поправне установе о оправданости условног отпуста. Усмено саслушање малољетника обавезно је ако се одлучује о условном отпусту последице двије трећине издржане казне, осим ако судија, на основу доступне документације, не оцијени да су испуњени услови за условни отпуст.

(4) Ако је малољетник издржао казну из става 3 овог члана, а његово понашање током издржавања казне указује да у складу са чланом 31 овог закона није постигнута сврха кажњавања, захтјев за условни отпуст се одбија и малољетник се о томе обавјештава.

(5) О опозивању условног отпуста, када се за то стекну услови, последице саслушања тужиоца и малољетника, одлучује суд који је донио одлуку о условном отпусту.

Члан 178

(Сходна примјена одредаба овог закона и Закона о извршењу кривичних санкција)

(1) Одредбе чланова од 149 до 157 и чланова 158, 159 и 160 овог закона сходно се примјењују и у односу на малољетника коме је изречена казна малољетничког затвора.

(2) На остала питања у вези са извршењем казне малољетничког затвора сходно се примјењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција, уколико нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 179 **(Посебна одјељења за извршење мјера безбједности)**

(1) Извршење мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења и обавезног лијечења од зависности прилагођава се узрасту и личности малољетника.

(2) Мјера обавезног психијатријског лијечења, када постоје услови из члана 63 става 1 овог закона, и мјера безбједности обавезног лијечења од зависности, када постоје услови из члана 64 става 1 овог закона, извршавају се у посебном одјељењу здравствене установе одређене за малољетнике или у другим специјализованим здравственим установама. Мјера безбједности амбулантног лијечења на слободи, када постоје услови из члана 65 става 1 овог закона извршава се у амбуланти која се одређује на предлог органа старатељства који прати извршење мјера безбједности и о томе свака три мјесеца обавјештава тужиоца, родитеља, односно стараоца или малољетника и суд.

(3) Малољетник у здравственој установи или специјализованој установи или на амбулантном лијечењу остаје све док не престану разлози због којих је изречена мјера безбједности, али најдуже до истека трајања васпитне мјере или казне малољетничког затвора или док траје одгођено извршење ове казне или условни отпуст из завода или установе.

(4) Када су испуњени услови из члана 122 овог закона, суд предузима предвиђене мјере у сврху обезбјеђења спровођења изречених мјера безбједности.

5. Помоћ после извршења заводских мјера и казне малољетничког затвора

Члан 180 **(Орган старатељства)**

(1) Надлежни орган старатељства дужан је да током трајања заводске мјере и казне малољетничког затвора одржава сталну везу с малољетником, његовом породицом и установом у коју је малољетник смјештен, како би се малољетник и његова породица што боље припремили за враћање малољетника у ранију социјалну средину и његово укључивање у даљи друштвени живот.

(2) Установа у којој се извршавају заводске мјере и установа у којој се извршава казна малољетничког затвора дужни су да најмање деведесет (90) дана прије планираног отпуштања малољетника обавијесте о томе родитеље малољетника, усвојиоца или стараоца, односно блиске сроднике са којима је малољетник живио, као и надлежни орган старатељства, и предложе им мјере које би требало предузети за прихватање малољетника.

Члан 181 **(Обавјештавање органа старатељства и дужност пружања помоћи након извршења кривичне санкције)**

(1) Родитељ, усвојилац или старалац, односно блиски сродник с којим је малољетник живио прије ступања на издржавање заводске мјере или казне малољетничког затвора, дужан је да о повратку малољетника у породицу обавијести надлежни орган старатељства.

(2) Надлежни орган старатељства дужан је да малољетнику после извршења кривичне санкције из става 1 овог члана пружи потребну помоћ.

Члан 182 (Врсте помоћи)

(1) Након извршења кривичне санкције надлежни орган старатељства у контакту и сарадњи с надлежним министарствима и другим владиним и невладиним организацијама, институцијама, предузећима и појединцима малољетнику пружа помоћ око изналажења смјештаја и средине у којој ће живјети, довршетка започетог образовања и стручног оспособљавања, лијечења ради заштите његовог физичког и душевног здравља, при проналажењу запослења, обезбјеђењу исхране, одјеће и финансијских средстава за друге нужне потребе ради омогућавања његовог поновног интегрисања у друштвену заједницу.

(2) Предмет посебне бриге органа старатељства у складу са ставом 1 овог члана су малољетници без икаквог старања и породичног окружења, они који су без одговарајућег родитељског старања, као и друге осјетљиве групе дјеце.

Члан 183 (Брига о малољетнику без родитељског старања)

(1) Надлежни орган старатељства дужан је послије отпуштања малољетника са извршења заводске мјере или казне малољетничког затвора посебно да брине о малољетнику без родитеља, као и о малољетнику чије су породичне и материјалне прилике несређене.

(2) Ова брига подразумијева нарочито смјештај, исхрану, набавку одјеће, лијечење, помоћ у сређивању породичних прилика, завршетак стручног оспособљавања и запошљавање малољетника.

VI. КРИВИЧНА ДЈЕЛА НА ШТЕТУ ДЈЕЦЕ И МАЛОЉЕТНИКА

Члан 184 (Општа одредба)

(1) Судија за малољетнике, односно вијеће којим предсједава судија за малољетнике или судија који има посебна знања суди и пунољетним учиниоцима за кривична дјела прописана Кривичним законом, када се у кривичном поступку као оштећени појављује дијете и малољетно лице, као што су кривична дјела:

- a) убиство;
- b) тешко убиство;
- c) убиство дјетета при порођају;
- d) навођење на самоубиство и помагање у самоубиству;
- e) тешка тјелесна повреда;
- f) отмица;
- g) противправно лишење слободe;
- h) злостављање;
- i) силовање;
- j) обљуба над немоћним лицем;
- k) полно насиље над дјететом;
- l) обљуба злоупотребом положаја;
- lj) задовољавање полних страсти пред другим;
- m) трговина људима ради вршења проституције;
- n) искоришћавање дјеце или малољетних лица за порнографију;
- nj) производња и приказивање дјечје порнографије;
- o) родоскрвљење;
- p) ванбрачна заједница с малољетним лицем;
- г) одузимање малољетног лица;

- s) запуштање и злостављање малољетног лица;
- š) насиље у породици или породичној заједници;
- t) кршење породичних обавеза;
- u) избјегавање давања издржавања;
- v) омогућавање уживања опојних дрога;
- z) разбојништво и
- ž) разбојничка крађа.

(2) Тужилац покреће и поступак против пунољетних учинилаца других кривичних дјела прописаних кривичним законом, сагласно одредбама овог дијела закона, ако оцијени да је то потребно ради посебне заштите личности дјецe и малољетних лица који као оштећени учествују у кривичном поступку.

Члан 185 **(Спровођење кривичног поступка)**

(1) Кривични поступак против учинилаца кривичних дјела из члана 184 овог закона води се према одредбама Закона о кривичном поступку, с тим да се не примјењују одредбе које се односе на казни налог.

(2) Истрагу води тужилац који је стекао посебна знања из области права дјетета и кривичноправне заштите малољетних лица.

(3) У истражним радњама поступају специјализована овлашћена службена лица која су стекла посебна знања из области права дјетета и кривичноправне заштите малољетних лица.

Члан 186 **(Поступање)**

(1) Код поступања у кривичним предметима против учинилаца кривичних дјела на штету дјецe и малољетника, при спровођењу процесних радњи посебно обазриво се односи према дјетету или малољетнику на чију штету је учињено кривично дјело, имајући у виду његов узраст, особине његове личности, образовање и прилике у којима живи, како би се избјегле могуће штетне посљедице на његов будући живот, васпитање и развој. Саслушање дјетета или малољетника се у правилу обавља уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

(2) Ако се као свједок саслушава дијете или млађи малољетник оштећен кривичним дјелом из члана 184 овог закона, саслушање се може спровести највише два пута. Тужилац или овлашћено службено лице саслушава свједока путем техничких уређаја за пренос слике и звука, а без присуства тужиоца или овлашћеног службеног лица у просторији гдје се свједок налази. Саслушање дјетета или малољетника се у правилу обавља уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

(3) Дијете или млађе малољетно лице може се саслушати у свом стану или другом простору у коме борави или Центру за социјални рад. При саслушању свједока поступа се у складу са ставом 2 овог члана.

(4) Суд саслушава дијете или малољетника као свједока оштећеног кривичним дјелом из члана 184 овог закона, у складу са ставом 2 овог члана, тако да суд, странке у поступку и бранилац могу постављати питања, а да не буду присутни у истој просторији са свједоком. Саслушање дјетета или малољетника се обавља тако да се питања постављају посредством суда, а по потреби уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

(5) У сврху заштите дјецe и малољетника оштећених кривичним дјелом из члана 184 овог закона, примјењују се и друге одговарајуће одредбе Закона о заштити свједока у кривичном поступку („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бројеви 10/03, 8/07 и 19/07).

(6) Одредбе овог члана се примјењују и онда када се саслушава дијете или малољетник који је свједок – очевидац учињеног дјела из члана 184 овог закона.

(7) Одредба члана 84 овог закона примјењује се у кривичном поступку против учинилаца кривичних дјела на штету дјецe и малољетника.

Члан 187
(Забрана суочења)

Ако се као свједок саслушава дијете или малољетник који је озбиљно физички или психички трауматизован околностима под којима је извршено кривично дјело или пати од озбиљних психичких поремећаја који га чине посебно осјетљивим, забрањено је вршити његово суочење са осумњиченим, односно оптуженим.

Члан 188
(Препознавање осумњиченог, односно оптуженог)

Ако препознавање осумњиченог, односно оптуженог врши малољетник оштећен кривичним дјелом, или је очевидац учињеног кривичног дјела, такво препознавање у свим фазама поступка врши се на начин који у потпуности онемогућава да осумњичени, односно оптужени, види малољетно лице.

Члан 189
(Надлежност и састав суда)

У погледу надлежности и састава суда који суди пунољетним учиниоцима кривичних дјела на штету дјете и малољетника, сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку, ако овим законом није другачије прописано.

Члан 190
(Хитност поступања)

Кривични поступак за дјела из члана 184 овог закона је хитан.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 191
(Важење правоснажно изречених васпитних мјера)

(1) Васпитна мјера појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца, појачаног надзора у другој породици и појачаног надзора надлежног органа социјалног старања која је правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена прописаног овим законом.

(2) Заводска васпитна мјера упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање која је правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена предвиђеног овим законом.

(3) Заводска васпитна мјера правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона пунољетном лицу које је починило кривично дјело као старији малољетник, а у вријеме суђења није навршило двадесет три (23) године живота, замијениће се васпитном мјером појачаног надзора надлежног органа социјалног старања.

Члан 192
(Правоснажно изречена казна малољетничког затвора)

Казна малољетничког затвора правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона у трајању дужем него што би се могла изрећи по одредбама члана 51 става 1 овог закона, смањује се према одредбама овог закона.

Члан 193
(Поступање у односу на застарјелост извршења казне)

Одредбе члана 56 овог закона примјењују се за застарјелост извршења казне малољетничког затвора и када је пресуда изречена прије ступања на снагу овог закона, уколико застарјелост већ није наступила.

Члан 194
(Рехабилитација)

Одредбе члана 60 овог закона о рехабилитацији учинилаца кривичних дјела осуђених на казну малољетничког затвора примјењују се и у односу на осуђене прије ступања на снагу овог закона, уколико рехабилитација већ није наступила.

Члан 195
(Досадашњи кривични поступци)

(1) Кривични поступак који је покренут прије ступања на снагу овог закона, наставиће се по овом закону, ако овим законом није другачије одређено.

(2) Предмети из става 1 овог члана који се налазе у фази припремног поступка доставиће се одмах тужилаштву, а ако је у току извршење појединих истражних радњи, у року од осам дана од дана почетка примјене овог закона.

(3) Ако је до ступања на снагу овог закона донесена одлука против које је по одредбама Закона о кривичном поступку и другим законским прописима из ове области дозвољен правни лијек, а та одлука није достављена лицима која имају право на правни лијек или ако је правни лијек поднесен, али о њему још није одлучено у погледу права на правни лијек и поступак по правном лијеку, примјењују се одредбе Закона о кривичном поступку.

Члан 196
(Рачунање рокова)

(1) Ако је на дан ступања на снагу овог закона у предметима из његове надлежности био у току какав рок, тај рок се рачуна према одредбама овог закона, осим ако је рок по досадашњим прописима био дужи.

(2) Одредбе чланова 100, 101 и 102 овог закона о роковима трајања притвора примјењују се у предметима започетим након ступања на снагу овог закона.

Члан 197
(Едукација)

(1) О стицању посебних знања и континуираном стручном оспособљавању и усавршавању судија и тужилаца из области дјечјих права, преступништва младих и њихове кривичноправне заштите, брине се Правосудна комисија Брчко дистрикта БиХ у сарадњи са центрима за едукацију судија и тужилаца, и то под надзором Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине.

(2) Влада Брчко дистрикта, Одјељење за стручне и административне послове, Одјељење за здравство, Полиција Брчко дистрикта, Удружење медијатора БиХ и адвокатске коморе брину о стручном усавршавању лица која раде на пословима преступништва младих и

кривичноправне заштите дјецe, овлашћених службених лица, социјалних радника, медијатора, адвоката и радника запослених у установама и заводима, путем сарадње са Центрима за едукацију судија и тужилаца, научним установама, професионалним удружењима и невладиним организацијама, кроз стручна савјетовања, семинаре, провјере знања и друге облике додатног оспособљавања стручних лица која раде на тим пословима, а према Програму едукације који доноси Правосудна комисија у сарадњи са центрима за едукацију судија и тужилаца.

(3) Центри за едукацију судија и тужилаца обезбјеђују тужиоцима и судијама увјерења или сертификате о стручној оспособљености за обављање послова из области преступништва младих и њихове кривичноправне заштите.

(4) Стручно оспособљавање лица из претходног става, овлашћених службених лица, социјалних радника, медијатора, адвоката и радника запослених у установама и заводима, обезбједиће се најдаље у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 198

(Савјет за праћење и унапређивање рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција)

(1) Правосудна комисија оснива Савјет за праћење и унапређивање рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малољетницима (у даљем тексту: Савјет), који ће донијети Пословник о раду у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Чланови Савјета именују се из реда истакнутих судија, тужилаца, овлашћених службених лица, адвоката и стручних лица органа старатељства која су у дужем временском периоду радила или раде на кривичним предметима дјецe и малољетника, као и лица која се баве науком и која су признати стручњаци у области преступништва младих и кривичноправне заштите дјецe и малољетника.

(3) Приликом избора чланова Савјета води се рачуна о равноправној заступљености оба пола.

(4) Савјет подноси Правосудној комисији иницијативе, предлоге, мишљења и анализе које се односе на преступништво младих и кривичноправну заштиту дјецe и малољетника, на поступање с њима према одредбама овог закона, као и на друге правце рада са овом популацијом.

Члан 199

(Доношење подзаконских аката)

(1) У року од шест мјесеци од дана објављивања овог закона:

а) Правосудна комисија ће донијети Правилник о примјени посебних обавеза према малољетним учиниоцима из члана 35 става 9 овог закона и Правилник о примјени васпитних препорука из члана 124 става 2 овог закона;

б) шеф Одјељења за здравство донијеће Упутство о начину вођења евиденција о изреченим васпитним мјерама из члана 49 става 1 овог закона и

с) шеф Полиције донијеће Правилник о примјени мјере полицијског упозорења из члана 124 става 1 овог закона.

Члан 200

(Усклађивање закона)

До почетка примјене овог закона, ускладиће се одредбе Кривичног закона, Закона о кривичном поступку и Закона о извршењу кривичних и прекршајних санкција Брчко дистрикта БиХ и одредбе других прописа из области заштите права дјецe и малољетника са овим законом.

Члан 201
(Ступање на снагу и примјена)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ, а примјењиваће се истеком године дана од дана ступања на снагу.

Број: 01-02-479/11
Брчко, 10. новембра 2011. године

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

Есад Атић, с.р.